

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ(SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özkan KESKİN

**DANIŞMAN:
Doç. Dr. Gülten HERGÜNER**

TEMMUZ 2015

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ(SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özkan KESKİN

DANIŞMAN:

Doç. Dr. Gülten HERGÜNER

TEMMUZ 2015

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Özkan KESKİN

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Gülten HERGÜNER (imza)

Akademik Ünvanı, Adı-Soyadı

Üye Doç. Dr. Serdar TOK (imza)

Akademik Ünvanı, Adı-Soyadı

Üye Doç. Dr. Mustafa KOÇ (imza)

Akademik Ünvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

03.07/2015

Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Araştırmanın her aşamasında bana daha iyiyi yapmam için yol gösteren, eleştiri ve katkılarıyla düşünce düzeyimi geliştiren Sayın Doç. Dr. Gülten HERGÜNER'e, İstatiksel işlemlerde desteğini esirgemeyen Araştırma Görevlisi Hakan HEKİM'e, meslek yaşamımda varlığı ve desteğiyle her daim gelişimime katkıda bulunan Beden Eğitimi Öğretmeni GÜNGÖR İÇER'e, Hayatım her döneminde olduğu gibi yüksek lisans çalışma süresince de bende her konuda manevi desteğini esirgemeyen ve bugünlere gelmemde emeği büyük olan sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Keskin, Özkan

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Gülten Hergüner

TEMMUZ 2015. 83 Sayfa

Bu araştırmanın amacı ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmaya Sakarya il merkezi ile bazı ilçelerindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören 640 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesinde Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 15.0 for Windows programında frekans, One-Sample Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H analizleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin büyük bir bölümünün düzenli spor yapma alışkanlığının bulunduğu (%63,9), herhangi bir spor kulübünde spor yapan öğrencilerin oranının da oldukça yüksek olduğu (%43,8) tespit edilmiştir. Öğrencilerin anne-babalarının spor yapma oranlarının düşük olduğu, genel olarak öğrencilerin ailelerinin %42,8'inin ekonomik durumunun iyi olduğu, öğrencilerin %46'sının ders başarı durumlarının iyi olduğu, öğrencilerin %71,1'inin dershaneye gitmediği, bunun yanında öğrencilerin %66,2'sinin okulunda yeterli spor tesisi, malzemesi ve araç-gereç bulunmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları değerlendirildiği zaman, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının genel olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, yaş gruplarına ve ailelerinin ekonomik gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (>0.05). Bunun yanında öğrencilerin herhangi bir spor kulübünde lisanslı olarak spor

yapması, ailesinde spor yapan ebeveyn bulunması, ders başarı düzeyleri, yeterli tesis ve araç-gereç bulunma durumu, arkadaşlar arası ilişkiler ve öğretmen davranışlarının öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$). Sonuç olarak ilköğretim öğrencilerinde yaş, cinsiyet ve ailenin ekonomik gelir düzeyinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemediği, spor yapma, ailede spor yapan birey bulunması, arkadaşlar arası ilişkiler, beden eğitimi öğretmeni gibi faktörlerin beden eğitimi dersine yönelik tutumu etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Beden Eğitimi, Tutum.

ABSTRACT

THE STUDYING OT THE ATTITUDES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS WITH PHYSICAL EDUCATION LESSON ACCORDING TO SOME CHANGES

Keskin, Özkan

Master Thesis , Institute of Education Sciences, Physical Education and Sports Teacher

Department
Supervisor: Assoc. Dr. Gülten Hergüner

JULY 2015. Page 83

The aim of this research is studying of the attitudes of Secondary school students with physical education lesson according to some changes. To this research, 640 students who are educated in some schools in the city centre and towns of Sakarya joined. In this research, Physical Education Manner Criterion improved by Güllü and Güçlü was used. The analysis of these data; the frequency, One sample Kolmogorov Smirnov, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H analysis were used in SPSS 15.0 for Windows Program. At the end of the research, it has been determined that most of the students have a habit of doing regular sports (%63.9) and the rate of doing any kind of sports at a sports club is quite high (%43.8). It has been also observed that 42% of student families have generally good financial condition , 46% of students school success is good, 71% of students don't go to any courses . Also 66,2% of students don't have any sports club or equipments at their schools.

When evaluating of students attitudes to the lesson of physical education, it is observed that the interest to the physical education of students is high. There is no big difference between the sex, age and the financial situation. Also doing sports professionally in any sports club, having parents that doing sports, school success, having enough equipments and sports centre, the relationship of friends, the behaviour of teachers mostly affect the students' attitude . As a result age, sex and financial condition don't affect students' attitudes ; on the other hand doing sport, having such people, relationship of friends, physical education teacher all affects their attitudes.

Keywords: primary education, physical education, attitude

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	1
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	1
ÖNSÖZ	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	vii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	3
1.2.ALT PROBLEMLER	3
1.3.ÖNEM	4
1.5.SINIRLILIKLAR	5
1.6.KISALTMALAR	5
BÖLÜM II	6
GENEL BİLGİLER	6
2.1.EĞİTİM KAVRAMI	6
2.1.1.Eğitimin Önemi Ve Amacı	7
2.1.2.Türk Eğitim Sistemi	8
2.1.2.1.Türk eğitim sisteminin ilkeleri	9
2.1.2.2.Türk milli eğitiminin genel amaçları	11
2.2.SPOR KAVRAMI	12
2.3.BEDEN EĞİTİMİ KAVRAMI	12
2.3.1.Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	14
2.3.2.Beden Eğitimi Ve Sporun Önemi Ve Yararları	15
2.3.2.1.Fiziksel ve psikomotor gelişime yararları	16
2.3.2.2.Zihinsel ve psikolojik gelişime yararları	17
2.3.2.3.Sosyal gelişime yararları	18
2.3.2.4.Biyolojik gelişime yararları	19
2.3.3.Beden Eğitimi Dersinin Amaçları	20
2.3.4.İlköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Ve Spor	22
2.3.4.1.Programın vizyonu	23

2.3.4.2.Programın yapısı	23
2.3.4.3.Kazanımlar	24
2.3.4.4.Öğrenme alanları ve alt öğrenme alanları	24
2.3.4.5.Ölçme ve değerlendirme	25
2.4.TUTUM KAVRAMI	26
2.4.1.Tutumun Öğeleri	27
2.4.1.1.Zihinsel öge.....	28
2.4.1.2.Duygusal öge.....	28
2.4.1.3.Davranışsal öge	29
2.4.2.Tutumların Oluşması Ve Gelişmesi	30
2.4.3.Tutumların Oluşmasını Etkileyen Faktörler.....	30
2.4.4.Tutum Ve Davranış İlişkisi	31
2.5.BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE TUTUM	32
2.6.KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	32
BÖLÜM III	38
YÖNTEM.....	38
3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ	38
3.2.ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	38
3.3.VERİ TOPLAMA ARACI.....	39
3.4.VERİLERİN TOPLANMASI.....	39
3.5.İSTATİSTİKSEL ANALİZ	40
BÖLÜM IV	41
BULGULAR VE YORUM.....	41
BÖLÜM V	49
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	49
5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA	49
5.2.ÖNERİLER	59
KAYNAKLAR	60
KİŞİSEL BİLGİ FORMU	66
BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	68
ÖZGEÇMİŞ	70

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları	25
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş Grubu, ve Spor Yapma Durumlarına Göre Yüzdelerik Dağılımları.....	41
Tablo 3. Katılımcıların Anne ve Babalarının Düzenli Spor Yapma Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzdelerik Dağılımları	42
Tablo 4. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Frekans ve Yüzdelerik Dağılımları	42
Tablo 5. Katılımcıların Ders Başarı Düzeylerine ve Dershaneye Gitme Durumlarına Göre Frekans ve Yüzdelerik Dağılımları	43
Tablo 6. Katılımcıların Okullarında Yeterince Spor Tesisi-Malzemesi Olup Olmama ve “Soğuk Hava Koşulları Spor Yapmanıza Engel mi” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Frekans Ve Yüzdelerik Dağılımları	43
Tablo 7. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Ortalama Puanları	44
Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Spor Yapma Ve Müsabakalara Katılma Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması	44
Tablo 9. Katılımcıların Babalarının Düzenli Spor Yapma Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	45
Tablo 10. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeylerine ve Ders Başarı Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması	46
Tablo 11. Katılımcıların Dershaneye Gitme ve Okullarında Yeterince Spor Tesisi-Malzemesi Olup Olmama Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması	46
Tablo 12. Katılımcıların “Soğuk Hava Koşulları Spor Yapmanıza Engel mi” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması	47
Tablo 13. Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumu Etkileyen Bazı Faktörlerin Frekans ve Yüzdelerik Dağılımları	47

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, bireyin kişisel gelişimine katkı sağlayan, onun gelecekteki yaşamında başarılı, mutlu, milleti, vatanı ve devleti için faydalı bir insan olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve davranışları kazandırma sürecidir (Fidan ve Erden, 1998). Eğitim faaliyetleri insanlığın ortaya çıktığı günden beri vardır. Ancak eğitim sistemleri günümüzdeki haline gelinceye kadar birçok süreçten geçmiştir. Günümüzde de eğitim alanındaki gelişmeler devam etmektedir (Ayas, 2013).

İnsanlar doğuştan gelen birtakım özellikleri nedeniyle sürekli hareket etmek ihtiyacındadır. Diğer tüm canlılarda olduğu gibi insanlar da zorlu doğa şartları ile mücadele edecek, kendini savunabilecek ve en güç durumlarda dahi ihtiyaçlarını sağlayabilecek bir yapıya sahiptir. Yaşadığımız yüzyıla gelinceye kadar bu yapının gereği olarak insanlar sürekli hareket halinde, pek çok işi yerine getirmek için kas gücünü kullanmak zorunda kalmışlardır (Eken, 2008). Bu durum insanlık tarihinde spor, beden eğitimi ve fiziksel aktivite gibi kavramların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Fiziksel aktivite, insanların günlük hayatları içerisinde belirli bir kassal efor ve enerji harcayarak gerçekleştirdikleri her türlü bedensel hareketlerdir. Fiziksel aktivitenin insan hayatının önemli bir boyutunu oluşturduğu ve fiziksel aktivitelerin örgün eğitim sürecinin önemli bir parçası olduğu kabul görmüş olup, bu düşünceleri destekleyen bulgular bilimsel olarak da ortaya konulmuştur. Dünya üzerinde uygulanan mevcut beden eğitimi programlarının önemi ve statüsü sürekli olarak sorgulanmaktadır. Bu durum beden eğitimi derslerine diğer derslere kıyasla daha az zaman ayrılması, diğer eğitim alanları ve faaliyetlerinin beden eğitimi alanını ihlal etmesi ve beden eğitimi ders programının kalitesine yönelik müdahaleler şeklinde kendisini göstermektedir. Beden eğitimi dersinin öğrenci sağlığı açısından önemi gözler önünde iken beden eğitimi derslerine yeterli düzeyde önem verilmemesi bedensel sağlığı tehlikede, yaşamsal fonksiyonlarını yerine getirmekte zorlanan,

fiziksel uygunluk düzeyleri yetersiz çocuk ve gençlerin görülmesine neden olmakla beraber, obezite yaygınlığında artış, çeşitli hastalıkların ve erken ölümlerin görülmesinde artışlar meydana gelmektedir (Alparslan, 2008)

Beden eğitimi, insanın fiziksel, bilişsel, duyuşsal gelişimini, bulunduğu yaşına uygun genetik kapasitesinin gerektirdiği verim gücüne ulaşabilmesi için yapılan etkinliklerin tümünü kapsamaktadır. Bunun yanında bireyin beden sağlığı ve fiziksel becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara dayalı oyunlara, sportif hareketlere ve çalışmaların tümünü olgunlaştırıp geliştiren, en az yorgunluk vererek en çok fayda sağlayan spor faaliyetlerini alan eğitim birimidir (Bal, 2010). Bu bağlamda beden eğitimi ders amaçları açısından ferdin gelişimi ele alındığı zaman, gelişim sadece bedensel ya da fiziksel olarak değil; Aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve sosyal bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bunun yanında beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların fiziksel ve davranış gelişimleri üzerindeki etkilerinin önemi göz önüne alınarak, beden eğitimi derslerini, ilköğretimin ilk yıllarından başlayarak, sistematik bir şekilde uygulamaya koymak ve programların gelişimini gerçekleştirmek, günümüzde eğitimin sürekliliğini ve bütünlüğünü sağlamak açısından oldukça önemlidir (Ünlü ve Aydos, 2007). Bu kapsamda beden eğitimi dersleri genel eğitim faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitimi dersleri kişinin sadece beden, akıl ve ruh sağlığının gelişimine değil, aynı zamanda milli bütünlüğün ve sağlıklı toplumun oluşmasında da katkı sağlamaktadır. Bu nedenle beden eğitimi derslerini önemli bir ülke politikası olarak görmekte mümkündür (Hergüner, 1992).

Kangalgil ve diğerleri'ne (2006) göre, eğitim ile hedeflenen temel amaç, bireylerin sahip oldukları bazı gizli güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak söz konusu en üst düzeyde geliştirilmesine yardım etmektir. Öğrencileri zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek çağdaş eğitimin temel ilkeleri içerisinde yer almaktadır. Günümüzdeki modern anlayışa uygun olarak eğitimdeki hedeflerin gerçekleşmesi bireyin, zihinsel eğitiminin yanında, fiziksel eğitimi ile olasıdır. Temel hareket becerilerini öğrenme ve hareketler yoluyla öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi, genel eğitimin vazgeçilemez bir parçasıdır ve genel eğitimin amaçlarına hareketler aracılığı ile katkıda bulunmaktadır.

Toplumların gelişmelerinde ve çağdaş uygarlıklar seviyesine yükselmelerinde sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım oldukça önemlidir. Çünkü sanatsal ve sportif

faaliyetlerin bireyleri geliştiren birçok özelliği bulunmaktadır. Bu bağlamda eğitim faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülen beden eğitimi ve sportif faaliyetlerinin, bireye sağlaması gereken en önemli özelliklerinden birisinin spora yönelik olumlu tutumların geliştirilmesi olduğu düşünülebilir (Balyan ve diğerleri, 2012). nkn beden eğitimi dersine yönelik belirlenen hedeflere ulaşmak için öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik geliştirdikleri tutum oldukça önemlidir (Başer, 2009). Yapılan bu araştırmada da ilköğretim ikinci kademe Ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1 ARAşTIRMANIN PROBLEMİ

İlkretim Ğrencilerin sağlıklı bir vcoda sahip olmalarında ve gelişimlerinin çok yönlü olarak desteklenmesinde beden eğitimi ve spor derslerinin büyük bir önemi vardır. Bu nedenle ilköğretim Ğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumların belirlenmesinin ve beden eğitimi dersine yönelik Ğrenci tutumlarını olumsuz yönde etkileyen unsurların tespit edilmesi gerekmektedir. Bu noktada öncelikli olarak “ilkretim Ğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumları etkileyen bazı faktörler nelerdir?” sorusuna cevap bulunması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

1.2 ALT PROBLEMLER

1. İlkretim Ğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. İlkretim Ğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. İlkretim Ğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları herhangi bir takımda sportif müsabakalara katılma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları babalarının düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları annelerinin düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ders başarı düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları dershaneye gitme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları okullarında yeterince spor tesisi-malzemesi olup olmaması durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları “soğuk hava koşulları spor yapmanıza engel mi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3 ÖNEM

Günümüzde çocuklarda ve gençlerde görülen fiziksel aktivite yetersizliği çeşitli sağlık sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Çocukların ve gençlerin yaşamlarında zorunlu olarak fiziksel aktiviteye katılabilecekleri en önemli unsur beden eğitimi dersleri olduğu için, özellikle ilköğretim öğrencilerinin bu derse yönelik tutumlarının geliştirilmesi, beden eğitimi dersinden alacakları verimin artırılması ve öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan ilgilerini arttırmak önemli bir konudur. Özellikle öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi, tutumları etkileyen unsurların tespit edilmesi ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen unsurların ortadan

kaldırılması çocukların ve gençlerin sağlıklarının beden eğitimi yolu ile geliştirilmesi için büyük önem arz etmektedir. Ancak literatürde yer alan araştırmalar değerlendirildiği zaman, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına yüzeysel olarak değinildiği, beden eğitimi dersine yönelik tutumları etkileyen kişisel ve çevresel unsurların yeterli düzeyde irdelenmediği görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırmada elde edilecek olan bulguların söz konusu eksiklikleri giderme konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.5 SINIRLILIKLAR

1. Yapılan bu araştırma örneklem grubunu oluşturan 640 ilköğretim ğrencisi ile sınırlandırılmıştır.
2. Yapılan bu araştırma veri toplama aracı olan Beden Eğitimi Dersi Tutum leği'nden elde edilen bulgular ile sınırlandırılmıştır.

1.6 KISALTMALAR

SPSS: Statical Package Social Sciences

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

VB: Ve Benzeri

SS: Standart Sapma

F: Frekans Değer

N: Kişi Sayısı

X: Ortalama Değer

Z: Z Skoru

P: Anlamlılık Düzeyi

X²: Ki Kare Değer

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

2.1 EĞİTİM KAVRAMI

Türkçede eğitim kavramı kadar yaygın kullanılmasa da eğitim kavramı ile ilgili terbiye, irfan, maarif, talim, tedris gibi kavramları da bulunmaktadır. Eğitim kavramı, yaygın olarak bütün bu kavramları kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Eğitim ile ilgili değişmez ve ortak kabul gören bir tanım yapmak oldukça zordur. Bu konuda yapılan birçok tanım eğitimin içeriği ile yakından ilgili olup değer yüküdür. Eğitim ile ilgili olarak yapılan çeşitli tanımlarda, yapısal-işlevsel bir yaklaşımla eğitim ve eğitim sistemine belirli fonksiyonlar yüklenmektedir. Söz konusu fonksiyonlar, belirli eğitim felsefeleriyle de ilişkili olabilmektedir. Eğitim sistemlerinin temel hedefleri konusunda da uluslararası düzeyde değişmez ölçütler belirlemek güçtür. Söz konusu hedefler uluslararası, evrensel, bölgesel, ulusal ve kurumsal amaçlar olarak sınıflandırılabilir. Ayrıca söz konusu amaçlar, daha alt düzeyde olan sosyal, kültürel, politik, ekonomik ve bireysel amaçlar olarak da ayrılabilir (Şişman, 2012).

Eğitim toplumdaki kültürlenme sürecinin bir parçasıdır (Demirel ve Kaya, 2007). Diğer bir tanıma göre eğitim; insan ögesinden başlamak üzere tüm toplumun gelişmesini, yetişmesini, belli bir amaç doğrultusunda hareket etmesini sağlayan yetiştirme, geliştirme ve etkileme etkinlikleridir (Başer, 2009). Şahin'e göre eğitim; insanların davranışlarında kendi yaşantıları ile istenilen değişiklikleri meydana getirme sürecidir (Şahin, 2006). İnsanoğlu var olduğu günden beri hem eğitim alan hem de eğitim veren bir varlık olmuştur. Diğer bir ifade ile insanlar, ilk olarak çevresindeki diğer insanlara ve diğer varlıklara bakarak onlardan birtakım yaşam becerilerini öğrenmişler, daha sonra da bunlardan en işlevsel olanlarını, yakın

çevrelerinden başlayarak toplumun diğer kesimine öğretme yoluna gitmişlerdir. Bu durum tüm insanlık tarihi boyunca devam etmiştir (Başar, 2007).

Eğitim insanların yaşamları boyunca devam etmekte olup, eğitim ile birey çeşitli tutum, beceri ve davranışlar kazanmaktadır. Bireyin kazandığı davranışlar genellikle gözle görülür bir düzeyde olmaktadır. Örneğin; okuma yazmaya bilmeyen bir çocuk gerekli eğitimi aldıktan sonra rahat bir biçimde kitap, dergi vb. okuyabilir (Erden, 2012).

Eğitim faaliyetleri de geçmişte olduğu gibi günümüzde de en fazla okul ortamında gerçekleşmektedir. Eğitim ile amaçlanan temel hedefler öğrencilerin hayatlarında bazı davranışların yerleşmesi ve bazı davranışların kazandırılmasıdır (Alparslan, 2008). Eğitim faaliyetleri gerçekleştirilirken öğrencilerde meydana gelmesi hedeflenen davranış değişikliklerinin mümkün olduğu kadar öğrencinin kendi yaşantısı yoluyla olması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda eğitimin üç temel özelliği olduğu söylenebilir. Bunlar;

- Eğitim bir süreçtir.
- Eğitim sonucunda bireyin davranışlarında bazı değişiklikler meydana gelir.
- Davranış değişiklikleri bireyin kendi yaşantı yolu ile gerçekleşir (Erden, 2012).

Eğitimin bir süreç olması, eğitim faaliyetlerinin durağan olmadığını ve sürekli dinamik bir özelliğe sahip olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla eğitim hizmeti alan bir kişinin durumu ve almış olduğu eğitimin özelliği her kademedeki farklılık göstermektedir. Eğitim sonucunda bireyin davranışlarında istenilen değişikliklerin meydana gelmesi, eğitim sonucunda kişinin bazı tutum ve davranışlarında gözle görülebilen değişikliklerin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Bunun yanında eğitimi alan birey eğitim ortamında kendisi bulunmaktadır. Yani insan eğitim konusunun bizzat içinde yaşamaktadır. Dolayısıyla eğitim ile meydana gelen davranış değişiklikleri kişinin bizzat kendi yaşamı sonucu gerçekleşmektedir (Ayas, 2013).

2.1.1 Eğitimin Önemi Ve Amacı

Eğitimin amacını, “bireylerdeki yetenekleri geliştirerek onların değişen topluma uyumlarını sağlamak” şeklinde ifade etmek mümkündür (Başar, 2009). Eğitim ile ilgili yapılan tüm faaliyetler, belirli amaçlara ulaşmak ve birtakım işlevleri yerine

getirebilmek için yapılır. Eğitim sistemlerinin dayandığı temel eğitim felsefesi bulunmaktadır. Bu felsefeye göre teorik olarak yetiştirilmesi tasarlanan bir insan tipi ve meydana getirilmek istenen bir toplum modeli bulunmaktadır. Farklı eğitim felsefeleri, eğitimde amaç, içerik, ortam, yöntem ve süreç gibi konularda farklı noktalara vurgu yaparlar. Bunun yanında eğitimin amaç ve fonksiyonları söz konusu eğitim felsefesinin içerisinde yer almaktadır (Şişman, 2007).

Eğitimin birçok işlevi bulunmakla beraber en temel işlevleri iki başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; eğitimin birey ve toplum bakımından işlevleridir. Eğitimin birey bakımından işlevlerinin başında bireyleri toplumsallaştırma, yeteneklerini tanıma ve geliştirmelerine yardımcı olma, yaratıcılıklarını geliştirme, bilimsel bilgiler ve beceriler kazandırma, kültür değerlerini öğretip kendilerine güven duymalarını sağlama ve onları dış çevrenin olumsuz etkilerinden koruma gibi unsurlar gelmektedir. Eğitimin toplumsal bakımdan işlevleri ise ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel alanda kalkınmış bir ülke olabilmesi için gerekli olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi olarak sıralanabilir (Hoşgörür ve Taştan, 2007).

Eğitim seviyesinin yükselmesiyle birlikte, insanlar yaşadıkları topluma, aldığı eğitim ölçüsünde katkıda bulunmaktadır. Eğitim faaliyetlerinin niteliğinin bireyin yaşadığı toplumun ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişiminin niteliği üzerine etki ettiği kabul edilmektedir. Yapılan bilimsel çalışmalar eğitim düzeyi ile kalkınmanın unsurları arasında sayılan ekonomik büyüme, toplumsal ve siyasal gelişme arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Başer, 2009).

2.1.2 Türk Eğitim Sistemi

Günümüzdeki Türk eğitim sisteminin yapısına ilişkin ilk hukuki düzenlemeler, Osmanlı Devleti döneminde yapılmış olup, söz konusu düzenlemelere Cumhuriyetten geliştirilerek devam edilmiştir. Osmanlı döneminde eğitim alanındaki yenileşme hareketleri, açılan bazı askeri okullarla gündeme gelmiş; eğitim işlerini yürütmek üzere ayrı bir bakanlığın kurulması ve bir takım yasal düzenlemelerin yapılması, bu dönemde gerçekleşmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) adı, hem merkez hem de taşra örgütlerinin yapısı yıllar içerisinde bazı değişimlere uğramıştır. 1926 yılında 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile birlikte eğitim örgütüne

ilişkin bir düzenleme gerçekleştirilmiştir. Bu yasayla birlikte taşra örgütü kurulmuş ve Bakanlık yapısı içinde Talim ve Terbiye Dairesi başta olmak üzere bazı birimler eklenmiştir. 1933 yılında 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Kanunu ile merkez örgütünde yeni bir düzenleme yapılmış, yeni bazı birimler eklenmiştir. İlerleyen dönemlerde sonra da zaman içinde eğitim örgütü yapısında bazı değişiklikler meydana gelmiş, 1992’de çıkarılan 3797 sayılı yasaya göre bakanlığın örgüt yapısında yeni düzenlemelere gidilmiştir. En son haliyle Milli Eğitim Bakanlığı’nın örgüt yapısı 14.11.2011 tarih ve 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye göre oluşturulmuştur (Şişman, 2012).

Türk eğitim sistemi içerisinde iki temel eğitim türü mevcuttur. Bunlar örgün ve yaygın eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile yükseköğretim kurumları örgün eğitim faaliyeti veren kurumların içerisinde yer almaktadır. Yaygın eğitim kurumları ise genel ortaöğretim, mesleki ve teknik ortaöğretim ile diğer yaygın eğitim kurumlarından meydana gelmektedir (Akyıldız, 2013).

2.1.2.1 Türk eğitiminin ilkeleri

Fidan ve Erden (1998) Türk eğitiminin ilkelerini şu şekilde sıralamışlardır;

Genellik ve eşitlik: Eğitim kurumları kişilere din, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeden hizmet sunmalıdır. Bu kapsamda eğitim alanında hiçbir kişiye, aileye, zümre veya sınıfa ayrıcalık ya da imtiyaz tanınmaz.

Ferdin ve toplumun ihtiyaçları: Uygulanacak olan eğitim faaliyetleri Türk vatandaşlarının istek ve yeteneklerine uygun olacak ve toplum ihtiyacını karşılayacak düzeyde yürütülmelidir. Bu kapsamda hangi bölgelerde ne kadar okul açılacağı toplumsal ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Verilecek mesleki eğitim faaliyetlerinde de ferdin ve toplumun ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.

Yöneltilme: bireyler eğitim hayatları boyunca ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde çeşitli programlara yönlendirilirler. Milli eğitim hizmetlerinin tamamı da her bakımdan bu hizmetleri yöneltilmeye yönelik olarak hazırlanır. Yöneltilme işlemleri yapılırken mutlaka başarının ölçülmesi gerekir. Bu kapsamda yapılacak olan başarı ölçümlerinde rehberlik hizmetlerinden, objektif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden yararlanılır.

Eğitim hakkı: Temel eğitim hizmetlerinden faydalanmak her Türk vatandaşının hakkıdır. Temel eğitim kurumlarından sonra devam edilecek diğer eğitim kurumlarına isteyen vatandaşlar ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gidebilirler.

Fırsat ve imkân eşitliği: Eğitim alanında kadın ve erkek herkese fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Maddi imkânları kötü olan öğrenciler için parasız eğitim hizmetleri sağlanmalı veya öğrencilere burs verilmelidir. Özel eğitime veya korunmaya muhtaç çocuklar için de mutlaka özel tedbirler alınmalıdır.

Süreklilik: Eğitim hizmetlerinden faydalanmak isteyen kişilerin eğitim faaliyetlerine hayat boyu katılabilmeleri sağlanmalıdır. Özellikle gençlerin ve yetişkinlerin mesleki gelişimlerini desteklemek açısından sürekli eğitim almaları sağlanmalıdır.

Atatürk inkılap ve ilkeleri ile Atatürk milliyetçiliği: Eğitim hizmetlerinin sunulmasında ve tüm uygulama aşamalarında Atatürk ilke ve inkılapları ile anayasada tanımlanmış olan Atatürk milliyetçiliği dikkate alınmalıdır. Bunun yanında milli kültürün yozlaşmadan has şekli ile korunabilmesi ve öğretilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Demokrasi eğitimi: Eğitim faaliyetleri vatandaşların demokratik bilince sahip olmalarını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmalıdır. Ancak eğitim faaliyetleri içerisinde herhangi bir siyasi veya ideolojik tartışmaya yer verilmesinden kaçınılması gerekmektedir.

Laiklik: Türk milli eğitim sisteminde yer alan uygulamalarda laiklik ilkesi dikkate alınmaktadır. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri milli eğitim kurumları olan ilk ve ortaöğretim kurumlarında zorunlu ders olarak işlenmektedir.

Bilimsellik: Tüm ders programlarının uygulanmasında ve kullanılan ğretim yöntemlerinde mümkün olduğu kadar bilimselliğe dayanma şartı aranır. Bu kapsamda eğitim sistemi içerisinde bilimin kullanılmasını arttırmak için gerekli önlemler alınır. Eğitimde verimliliğin arttırılması için de mutlaka bilimsel yöntemlere başvurulur.

Plnluluk: Milli eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma planlarının yerine getirilebilmesi için eğitim faaliyetlerinin belirli bir plana uygun olarak yürütülmesi esastır.

Karma eğitim: Milli eğitim kurumlarında kız ve erkek öğrencilerin aynı sınıflarda karma eğitim yapmaları esastır. Ancak eğitim türüne veya içeriğine bağlı olarak bazı okullarda sadece kız veya sadece erkek öğrenciler öğrenim görebilirler.

Okul ve aile işbirliği: Eğitim kurumlarının çeşitli yasalarla belirlenmiş olan hedeflerine ulaşabilmeleri için okul ve aile arasında işbirliği sağlanmalıdır. Bu kapsamda okulların bünyesinde okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyiş biçimleri de gerekli yasalar ile belirlenmiştir.

Her yerde eğitim: Milli eğitimin amaçları sadece resmi veya özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda çevrede, evde veya işyerinde de her fırsatta gerçekleştirilmelidir. Resmi özel veya gönüllü eğitim kuruluşlarının işleyiş biçimleri de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen esaslara göre yürütülür (Fidan ve Erden, 1998).

2.1.2.2 Türk milli eğitiminin genel amaçları

Türk milli eğitim sisteminin genel amaçları Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiş olup, milli eğitim sisteminin genel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

Türk milletinin bütün fertlerini;

- Atatürk ilke ve inkılapları ile anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek.
- Beden, ahlak, zihin, duygu ve ruh bakımından dengeli ve sağlıklı bir biçimde yetişmiş kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve bunların,

kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

- Bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumlarının refah ve mutluluğunu arttırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve nihayetinde Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır (Fidan ve Erden, 1998).

2.2 SPOR KAVRAMI

Spor sözcüğü Latince de “disportare ve desport” kelimelerinden türetilmiştir ve “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamlarına gelmektedir. Araştırmacılar kelimenin ilk hecesinin 17. yüzyıldan itibaren değiştirilerek “sport” biçimine dönüştüğünü savunmuşlardır (Heper, 2012). Şahin’e (2009) göre spor, hem bireysel hem de kolektif oyunlar şeklinde yapılan, genellikle yarışmaya yönelik bazı kuralları içinde barındıran ve kısa süreli yarar beklenmeyen beden hareketleridir.

Ölmez’e (2010) göre spor; bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Aytan’a (2010) göre spor; en temel tarifiyle hareket demektir. Ancak söz konusu hareket ister bireysel olsun ister grup halinde olsun belli kurallar dâhilinde ve bir disiplin içinde yapıldığı için sosyolojik bir olaydır. Ayrıca spor sürekli olarak daha geniş kitleler tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak ilgi görmeye başlamış daha organize hale gelmiş ve uluslararası bir saygınlık gösterisi konumunu alarak ulusları sevince ya da yasa sürüklemeye başlamıştır. Buna karşılık spor toplum bilimi, spora sadece bir yarışma ve fiziksel üstünlük olarak değil, önemli ve sürekli bir sosyal olgu olarak yaklaşarak sporun sosyal karakteristiklerini açıklamaya çalışmaktadır (Aytan, 2010).

2.3 BEDEN EĞİTİMİ KAVRAMI

Beden eğitimi, “insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek için insan organizmasının bütünlük ilkesine dayalı tüm kişiliğin eğitimidir” şeklinde tanımlamak mümkündür (Alparslan, 2008). Diğer bir tanıma göre beden eğitimi “insan sağlığı, karakter oluşumu, moral verimliliğinin artırılması milli yönden güçlü,

ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan varlığı ile doğrudan ilgili etkili bir eğitim faaliyetidir'' (Aras, 2013). Çünkü beden eğitimi dersleri öğrencinin yaşamını etkilemektedir (Mosston ve Asworth, 2004). Şahin'e (2006) göre beden eğitimi; insanın bütünü oluşturarak fiziksel ve ruhsal özelliklerin, bulunduğu yaşın gereklere uygun kapasiteye ulaştırılması için beden hareketleri veya oyun yolu ile çalışmalar yapılmasıdır (Şahin, 2006). Açak (2006) ise beden eğitimi çeşitli şekillerde tanımlamıştır. Buna göre beden eğitimi;

İnsanların ruhsal, fiziksel ve fikren gelişmelerine katkı sağlayan, en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan oyun, spor ve jimnastik etkinliklerini içeren ilimdir.

Oyun, spor ve jimnastik gibi eğitici bedensel etkinlikleri içeren bir kavram olup, bedensel içerikli hareketler ile beden eğitilmesidir.

Vücudun yapısal ve fonksiyonel özelliklerinin geliştirilmesi, eklem ve kas kontrolünün uygun ve dengeli bir biçimde sağlanması, fiziksel gücün en ekonomik şartlarda kullanılması, bu bağlamda organ kontrolünün sağlanması için metotlu bir biçimde yapılan ve hareket etmeyi sağlayan aktivitelerdir.

İnsanların fiziksel ve ruhsal gelişmelerini organizma bütünlüğünü zedelemeyen sağlayan, insanları buldukları ortamlara ve topluma yararlı bir fert olarak yetiştirmeyi amaçlayan bilim dalıdır (Açak, 2006).

Ceylan'a (2008) göre beden eğitimi; vücudun yapısal ve fonksiyonel özelliklerinin geliştirilebilmesi, eklem, kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan, fizik gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü, düzenli bir şekilde hareket etmeyi öğreten bir faaliyet sistemidir. Bunun yanında beden eğitimi, insanın sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, bulunduğu yaşın ve genetik kapasitesinin gerektirdiği güce ulaştırılması için rekabetsiz uygulanan bir bilim dalıdır (Ceylan, 2008).

Günümüzün hızlı gelişen dünyasında beden eğitimi, insanlar üzerinde beden ve ruh sağlığı açısından oldukça önemli bir konudur. Beden eğitimi etkinlikleri insanların kendini daha rahat ifade edebilmelerine, sosyalleşmelerine ve toplumsal açıdan bütünleşmelerine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle beden eğitimi modern toplumların hayatında daima vardır (Bal, 2010).

2.3.1 Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

İnsanlık tarihinin başından beri günümüze kadar eğitim sistemi içerisinde bazı değişiklikler olmuştur. Bu süreçte insanların bedeni ve ruhi gelişimlerinin de eğitim ile desteklenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda gelişen dünya şartlarına paralel olarak beden eğitimi dersinin de insan yaşamındaki önemi artmış, beden eğitimi insanların bilişsel, duyuşsal ve devinimsel özelliklerini geliştirmeyi amaçlayan bir sistem haline gelmiştir (Alparslan, 2008).

Orta Çağ döneminde skolastik düşünceye göre uygulanan antik beden eğitimi anlayışı tarihin derinliklerine gömüldükten sonra, 14. yüzyılda Avrupa'da başlayan Rönesans ve hümanizm hareketleri yeniden gündeme gelmiştir. Yeni Çağ dönemine girerken ortaya çıkan bu değişim hareketi insanların beden ve ruh gelişimlerinin önemini farkına varılmasına katkı sağlamıştır. 1400-1500'lü yıllarda Fransız düşünür J.J. Reussaeu ile beden eğitimi derslerinin okullardaki müfredata girmesi için gerekli adımlar atılmaya başlanmıştır. 1770'li yıllarda ise beden eğitimi dersleri teorik derslerle beraber işlenmeye başlanmıştır. Hümanizm ile yeniden ortaya çıkan beden eğitimi anlayışı bazı dönemlerde kesintilere uğrasa da bir çığ gibi büyüyerek Avrupa ve dünya ülkelerini hızla sarmıştır. 1901 yılında Amerika'da bulunan üniversitelerin beden eğitimi öğretmeni yetiştiren lisans programları açması ile beden eğitimi alanında önemli bir adım daha atılmıştır. Günümüzde de dünyanın birçok ülkesinde beden eğitimi dersleri ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarında zorunlu ders haline gelmiştir (Kasap, 1997).

Avrupa'da beden eğitimi ve spor alanında meydana gelen gelişmelere Osmanlı devleti de ayak uydurmak için sultan Abdülmecit tarafından 3 Kasım 1839 yılında ilan edilen Tanzimat fermanına paralel olarak okullarda jimnastik adı altında bedensel etkinliklere yer verilmesine başlanmıştır. Bu kapsamda ilk beden eğitimi etkinlikleri Askeri Mektepler Nazırı Galip Paşa zamanında kabul edilmiş ve ilk dersler askeri okullarda verilmeye başlanmıştır. Ülke toprakları içerisinde yer alan Fransız okullarında da jimnastik ası altında beden eğitimi dersleri verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda ilk beden eğitimi dersinin ilk uygulandığı sivil okul Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) olmuştur. Cumhuriyet dönemine kadar beden eğitimi derslerinde çeşitli değişiklikler olmakla beraber, 1869'da Rüştüyelere, 1870'de Mekteb-i Tıbbiyelere, 1877'de ise İdadilere jimnastik ve eskrim dersleri konulmuştur. 1923 yılında Selim Sırrı Tarcan tarafından yapılan girişimler ile

hükümet programlarına beden eğitimi dersi girmiştir. Formasyon ile beden eğitimi olan öğretmen sayısında da artış meydana gelmesi için 1932-1933 yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde Beden Eğitimi Bölümü açılmıştır. 1967 yılına kadar ülkemizdeki tek beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bu kuruma ek olarak 1967 yılından sonra çeşitli illerde de beden eğitimi öğretmeni yetiştiren okullar açılmıştır. (Kasap, 1997). Ülkemizde lisans eğitimi öncesinde beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan kurs ise 1926 yılında İstanbul Çapa Kız Öğretmen Okulu'nda açılan kurs olmuştur (Mirzeoğlu, 2003).

2.3.2 Beden Eğitimi Ve Sporun Önemi Ve Yararları

Eğitimin temel amaçlarının başında toplumda nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gelmektedir. Nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için de eğitim sistemi içerisinde insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal yönde sağlıklı olmalarını sağlayacak uygulamalara ihtiyaç vardır. Bu noktada beden eğitimi derslerine önemli görevler düşmektedir. Beden eğitimi etkinlikleri düzenli olarak yapıldığı zaman, fiziksel uygunluğun yanında birçok sağlık özelliğinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Heper, 2012). Özellikle ilköğretim çağı, çocukların bedensel gelişimlerinin hızlı olduğu bir dönemdir. Bu nedenle ilköğretim çağındaki çocuklarda hareketlilik ve fiziksel aktivite ihtiyacı da artmaktadır (Hergüner ve diğerleri, 2004).

Fiziksel olarak aktif olan öğrencilerin akademik motivasyonlarının yüksek olması muhtemel bir sonuçtur. Çocukların özellikle büyüme ve ergenlik dönemlerinde yapmış oldukları fiziksel aktiviteler sosyal ve duygusal yeteneklerin gelişimini desteklemektedir. Dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde uygulanan beden eğitimi programlarının temelini, fiziksel yeteneğin ve fiziksel uygunluğun gelişimi ile yaşam boyu sağlıklı yaşam tarzı kavramını anlamak oluşturmaktadır (Aras, 2013).

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği beden eğitiminin insanlara kazandıracığı temel davranışları şu şekilde sıralamıştır;

- Beden eğitimi alan birey; birtakım fiziksel etkinlikleri gerçekleştirmek için zorunlu olan becerileri öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; fiziksel sürekliliğin farkında olma duygusunu geliştirir,

- Beden eğitimi alan birey; hareketsel olan ve olmayan ve belirli bir ustalık gerektiren becerileri geliştirir,
- Beden eğitimi alan birey; hareket, dans ve oyunların yanında sporsal hareketler ile ilgili temel becerilerini geliştirir,
- Beden eğitimi alan birey; düzenli fiziksel aktivitenin önemini ve sağlığını geliştirmeyi öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; sağlıklı bir birey olmanın yanında sağlıklı bir tüketici olur ve zararlı alışkanlıklardan kaçınır,
- Beden eğitimi alan birey; dinleme becerisinin yanında kendine güvenme duygularını geliştirir,
- Beden eğitimi alan birey; vücudunun yapısını ve temel fonksiyonlarını öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; sportif etkinliklerdeki kuralları değerlendirmeyi, uygulamayı ve kuralların temel özelliklerini öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; hareketin estetik ve temel niteliklerini kavramayı öğrenir,
- Beden eğitimi alan birey; kişilik becerilerini geliştirir (Heper, 2012).

2.3.2.1 Fiziksel ve psikomotor gelişime yararları

Psikomotor hareketler lokomotor hareketler, lokomotor olmayan beceriler ve manipulatif hareketlerden meydana gelir. Locomotor hareketler yürüme, atlama, koşma, sıçrama, sekme, yuvarlanma ve kaçma hareketleridir. Locomotor olmayan hareketleri eğilme, dönme, esneme, asılma ve sallanma olarak sıralamak mümkündür. Manipulatif beceriler ise; atma, yakalama, tekmeleme, basit el-göz ve göz-ayak hareketleri, zıplama, pas yapma gibi hareketlerden meydana gelmektedir (Alparslan, 2008).

Eğitimin temel ilkelerinin başında insanları, zihinsel yönlerinin yanında ve bedensel olarak da yetiştirmek gelmektedir. Bu noktada beden eğitimi dersleri bireye sağlıklı aktivite alışkanlığı kazandırmak ve fiziksel uygunluk düzeylerini hayat boyu devam ettirebilmek için oldukça önemlidir (Bal, 2010). Bu kapsamda beden eğitimi derslerinin öğrencilerin fiziksel olarak aktif yaşam alışkanlığı kazanmalarında önemli bir yeri bulunmaktadır (Bozdemir, 2012). Yapılan araştırmalarda da fiziksel olarak aktif yaşama sahip olmanın ancak beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile mümkün

olduğu ifade edilmiş (İmamoğlu, 2011), bu kapsamda okul ortamında öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerinin geliştirilmesine yönelik bazı modellerin ve sağlığı geliştirme programlarının kullanılması gerektiği belirtilmiştir (Stratton ve Mullan, 2005; Ntoumanis, 2001).

Bedensel etkinlikler insanların kas ve eklem yapılarının gelişmesini sağlayan en önemli unsurların başında gelmektedir. Eğitim sistemi içerisinde de söz konusu fiziksel özelliklerin geliştirilmesi ancak beden eğitimi dersleri ile mümkündür. İnsanların yaptıkları fiziksel hareketlerde eklem ve kaslar aktif rol oynarken kemikler pasif rol oynamaktadır. Bilimsel açıdan ele alındığı zaman da kasların ve eklemlerin gelişmesinde fiziksel aktiviteye katılımın önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır. Bedensel etkinliklere düzenli katılan insanlar ile herhangi bir fiziksel etkinliğe katılmayan insanların fiziksel gelişimleri arasındaki farklılık çıplak gözle bile rahatça görülebilmektedir (Açak, 2006). Ayrıca çocuklarda yetersiz fiziksel aktivitenin çeşitli sağlık sorunlarına neden olduğu, bu kapsamda okullarda yapılacak fiziksel etkinliklerin ortaya çıkacak sağlık sorunlarını önlemede etkili olduğu belirtilmektedir (Carrel ve diğerleri, 2005; Datar ve Sturm, 2004).

2.3.2.2 Zihinsel ve psikolojik gelişime yararları

İnsanın yaşadığı dünyayı anlama ve öğrenmesini sağlayan, aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişimine bilişsel gelişim denilmektedir. İnsanların bilişsel gelişimleri bebeklikten yetişkinliğe kadar, bireyin çevreyi, dünyayı anlama yollarının daha kompleks ve etkili hale gelmesi sürecidir. Beden eğitimi derslerinde yer alan etkinlikler ile yaparak öğrenme sonunda, öğrenme için gerekli algılama, düşünme, akıl yürütme, kıyaslama ve temel kavramların gelişmesi sağlanmaktadır (İmamoğlu, 2011).

Beden eğitimi derslerinde öğrencilerin bedeni yetenekleri ön planda olduğu için bedeni hareketler öğrencinin bilinçaltında yatan dürtü ve davranışlarının ortaya çıkmasına da katkı sağlamaktadır. Böylece öğrencinin bilinçaltında yatan işbirliği, kıskançlık, bencillik, hırs, azim, kin, mücadele ve rekabet etme gibi duygularının daha rahat gözlenmesi mümkündür. Dolayısıyla öğretmenler beden eğitimi dersleri sayesinde öğrencilerin sahip oldukları birçok psikolojik özelliği kolayca anlayabilirler. Hareketsel aktiviteler kişilerin keşfedilmemiş zeka güçlerinin ortaya çıkarılmasında da oldukça etkilidir. Öğrenciler beden eğitimi ve spor aktiviteleri

sayesinde günlük stresten bir nebze olsun kurtulabilirler. Böylece öğrenciler açısından psikolojik dinlenme ve rahatlama sağlanabilir. Ayrıca beden eğitimi ve spor etkinlikleri kendine güven, ruhsal dayanıklılık, anki kararlara karşı pratik düşünebilme ve çözüm yolları bulabilme, cesaret ve atak olma gibi birçok zihinsel özelliğin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Açak, 2006).

İnsanların sahip oldukları özelliklere değer vermeleri, duygularını ve davranışlarını kontrol edebilmeleri, kendilerini fiziksel ve psikolojik olarak güçlü ve kontrol sahibi olarak hissetmeleri ve sosyal anlamda yeterlik göstermeleri onları yaşamın zorlukları karşısında avantajlı bir konuma getirmektedir. Bu bağlamda spor ve fiziksel aktivite bireyin psikolojik sağlamlığının gelişiminde önemli bir araç görevini üstlenmektedir (Şahin ve diğerleri, 2012).

2.3.2.3 Sosyal gelişime yararları

İnsan yaşamında duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Bu kapsamda insanların duygusal açıdan gelişmeleri topluma katkıda sağlamaktadır. Bundan dolayı bireyin önce birey olarak kendine uyum sağlaması, diğer bir ifade ile kendini kabul etmesi, daha sonra gruba uyum sağlaması söz konusudur (İmamoğlu, 2011). Beden eğitimi ve spor aktiviteleri de her ne kadar ferdi bir uğraş gibi görünse de sosyal boyutu yüksek bir özelliğe sahiptir (Açak, 2006). Literatürde yer alan çalışmalarda da spora katılımın sosyal gelişimi desteklediği belirtilmiştir (Efe ve diğerleri, 2008). Çünkü spor, insanların hayatında çok değişik yollardan giderek, bireyleri doğrudan veya dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman insanların ilgisini canlı tutmayı başarmış bir sosyal olgudur. İnsanların vazgeçilmez zevklerini, ihtiyaçlarını karşılayarak kendisine bağlayan spor, günümüz dünyasında büyük bir sosyal kurum olduğunu kabul ettirerek toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar düşünceler, inançlar ve semboller geliştirmiştir. Modern dünyada hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler insanları psikolojik bakımdan bir sıkıntıya sokmaktadır. İşte bu aşamada sporun rahatlatıcı ve monotonluktan kurtarıcı fonksiyonunun devreye girmesi ile insanların psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunabilir. Sporun kişilerin psiko-sosyal gelişiminde önemli bir yeri olduğu

insanların sosyal ve psikolojik bakımdan aktif kılmanın en kolay yolunun spordan geçtiği unutulmamalıdır. Çünkü insanlar spor sayesinde birçok farklı ortamda, farklı düşünceden ve farklı kültürden insanlarla bir araya gelerek etkileşimde bulunabilmektedir. Bu bakımdan gerek insanların sosyalleşmesinde gerekse kendini ifade edebilmesinde kullanabilecekleri en kolay yollardan biriside spordur (Küçük ve Koç, 2004).

Sportif faaliyetlerle bireyler değişik insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyi kendi dar dünyasından kurtararak diğer kişilerden, inançlardan, düşüncelerden ve insanlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Sportif faaliyetlerin, yeni dostlukların kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı gerçektir. Sporla sporcular, seyirciler ve kitleler arasında da kaynaşma oluşmaktadır. Başlangıçta bireysel olarak başlayan sportif faaliyetler, daha sonra toplumsal bir nitelik kazanarak geniş kitlelere ulaşmış ve sosyalleşmede önemli bir araç olmayı da başarmıştır (Aksoy ve diğerleri, 2012). Ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, işbirlikli yapılan beden eğitimi derslerinin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir (Gülay, 2008).

2.3.2.4 Biyolojik gelişime yararları

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin biyolojik gelişimi çeşitli biçimlerde ve düzeylerde desteklediği bilinmektedir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin biyolojik gelişim üzerine etkilerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Hem yaşamın yükünü taşıyan hem de hareket yapmayı sağlayan kasların gelişimini desteklemek, kasların işlevlerini daha kolay yerine getirmelerine destek olmak ve kasların diğer fonksiyonel özelliklerini arttırmak.
- Beden eğitimi kalp ve dolaşım sistemi üzerine bazı olumlu etkileri vardır. Dinlenik kalp atım hızı sporcu bireylerde dakikada 40-60 arasında iken sedanter bireylerde bu atım hızı 72-85 arasındadır. Bunun temel nedeni beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerin kalp kaslarının daha büyük ve kuvvetli çalışmasıdır. Dolayısıyla beden eğitimi ve spor etkinlikleri serbest zamanları değerlendirme aktivitesi olmanın yanında insan sağlığını biyolojik açıdan da geliştiren aktivitelerdir.

Nabızın düzenlenmesi ile yüklenme sonrası ortaya çıkan oksijen borçlanması düzenlenmesinde spor yapanlar sedanter bireylere göre daha avantajlıdır.

- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri solunum sistemini geliştirmektedir. Yapılan araştırmalarda da egzersiz yapanların solunum sistemlerinin sedanter bireylerden daha iyi çalıştığı ve daha sağlıklı olduğu belirlenmiştir.
- Düzenli olarak yapılan fiziksel aktivite çalışmaları bedensel dayanıklılığın geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda beden eğitimi etkinlikleri dayanıklılığı artırır ve yorgunluğa karşı direnme gücünü geliştirir.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri sürat ve çabukluğun geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bunun yanında beden eğitimi etkinlikleri sürat ve çabukluk özelliğini geliştirirken iş yapma kapasitesini geliştirir ve enerji metabolizmasını düzenler.
- Beden eğitimi ve spor etkinlikleri fiziksel ve yapısal hareketlilik düzeyi ile esneklik yeteneğini geliştirir.
- Bundan dolayı vücudun fiziksel ve yapısal zorlanmaları en aza indirilir.
- Düzenli olarak uygulanan beden eğitimi ve spor etkinlikleri nöromusküler sistemin daha hızlı uyarılmasına katkı sağladığı için vücut reflekslerinin daha iyi çalışmasına katkı sağlar.
- Beden eğitimi ve spor aktiviteleri kişilerin cinsel yaşam, üreme ve bazı hormonal özellikleri üzerine olumlu katkılar sağlamaktadır (Açak, 2006).

2.3.3 Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Bütün gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spora yaklaşımları, eğitimin bütünlüğü içerisinde sağlıklı bir toplum oluşturmaktır. Bu ise, toplumu oluşturan bireylerin fizik, zihin ve ruh sağlığı ile sosyalleşmesini sağlayarak, refah düzeylerini yükseltmek anlamına gelmektedir (Eken, 2008). Bu kapsamda ülkemizde beden eğitimi dersleri çeşitli yasa ve yönetmelikler dahilinde hem ilköğretim hem de lise programlarında zorunlu ders olarak işlenmektedir (Demirhan, 2006). Beden eğitiminin ilgili yasalar çerçevesinde belirlenmiş olan diğer amaçlarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Atatürk'ün ve düşüncelerinin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilmeyi sağlamak,
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilmeyi sağlamak,

- Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme,
- İyi duruş alışkanlığı edinebilmeyi sağlamak,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları edinebilmeyi sağlamak,
- Ritim ve müzik eşliğinde hareketler edebilme,
- Halk oyunlarımız ile ilgili beceriler edinme, edindiği becerileri uygulama konusunda istekli olmayı sağlamak,
- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirme konusunda istekli olmayı sağlamak,
- Temel sağlık kuralları ve ilkyardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları edinebilmeyi sağlamak,
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilmeyi sağlamak,
- Kendine güven duyma ve çabuk karar verebilmeyi sağlamak,
- Dostça oynama ve yarışma, kazananı tebrik etmeyi öğrenme, kaybetmeyi kabullenme ve hile ile haksızlıklara karşı gelmeye sağlamak,
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve davranışların edinilmesini sağlamak,
- Kamu kaynakları iyi bir biçimde kullanma ve koruyabilmeyi öğretmek,
- Spor araç, tesis ve malzemeleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmayı ve bu araçları kullanmayı öğretmek (Açak, 2006).

Beden eğitimi dersleri birçok açıdan eğitimin genel amaçlarına katkıda bulunabilir. İlk olarak beden eğitimi dersleri, insanların bir bütün olarak gelişimlerine katkıda bulunur. Beden eğitimi dersleri, motor becerilerinin ve sağlık kalitesinin geliştirilmesini sağlayan okul müfredatının tek dersidir. Beden eğitimi ve spor ders programlarının kaliteli olması öğrencilerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır (Alparslan, 2008).

Başer (2009) genel eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi ve sporun temel amaçlarının başında çocukların fiziksel etkinlikler yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmanın geldiğini belirtmiştir. Bunun yanında beden eğitimi dersleri çocukların fiziksel, sosyal, zihinsel ve duygusal gelişimlerinin en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktadır. Atatürk ilke ve inkılapları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin Temel Amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların

kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi, ahlâklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri de beden eğitimi derslerinin temel amaçları arasında yer almaktadır (Başer, 2009).

2.3.4 İlköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Ve Spor

İlköğretim kurumlarında verilen “kesintisiz ve zorunlu eğitim” faaliyetleri, aynı zamanda “kesintisiz ve zorunlu beden eğitimi” anlayışını da beraberinde getirmektedir. İlköğretimde beden eğitimi ve spor etkinlikleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlköğretim de beden eğitimi dersleri birinci kademedede başlanmakta ve gelişim periyodu eğitim süresince devam etmektedir. İlköğretimde ilk beş yıl boyunca çocuklar vücutlarının parçalarını kullanmayı ve önemli hareket örneklerini ayırt etmeyi ve mekanik prensipleri öğrenmeyi, kurallara göre davranmayı, denge ve zamanı, alanı kullanma gibi deneyimleri kazanırlar. İlköğretim birinci kademesinde beden eğitimi dersleri hedefleri gerçekleştirecek düzeyde işlendiği zaman çocuklar, ilköğretimin ikinci kademesinde geleceğe dönük plânlanan hareket aktivitelerinde yer alan becerileri kazanabilirler (Eken, 2008).

Eğitim sistemi içerisinde okulların üstlendiği birçok rol vardır. Bunların başında da öğrencilerin fiziksel gelişim ve becerilerinin bilimsel yollar ile öğretmenler tarafından geliştirilmesidir. İlköğretim kurumlarında da beden eğitimi ve sporun daha etkin ve yaygın işlenebilmesi için öğretmen ve öğrenci gibi program öğelerinden sağlıklı bir biçimde yararlanılması gerekmektedir. Böylece öğrencilerin beden eğitimi dersleri ile bir bütün olarak gelişmeleri mümkün olacaktır (Alparslan, 2008). Ancak yapılan araştırmalarda ilköğretim kurumlarında beden eğitimi derslerine yönelik bazı sorunların olduğu, özellikle beden eğitimi dersine yönelik olumsuz öğretmen ve idareci görüşlerinin beden eğitimi derslerini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Ayrıca ülkemizde beden eğitimi derslerinin hedeflerinin gerçekleşme düzeylerini ele alan model çalışmalarının yetersiz olduğu vurgulanmıştır (Taşmektepligil ve diğerleri, 2006).

2.3.4.1 Programın vizyonu

İlköğretimde beden eğitimi ve spor derslerinin temel vizyonu, öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarına katkı sağlamaktır. Erken çocukluk döneminden başlayarak ortaöğretimin sonuna kadar olan süreçte, beden eğitimine ve spora katılım, öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özelliklerini geliştirmek için oldukça önemli bir yere sahiptir. Söz konusu ders süreçlerinde Beden Eğitimi ve Spor Dersinden öncelikle beklenen; öğrencilere hareket yetkinliklerini geliştirmede, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmede yol gösterici ve destekleyici olmasıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

2.3.4.2 Programın yapısı

Beden eğitimi ve spor derslerinde belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesi için öğrencilerin, yaparak-yaşayarak ve aşamalı şekilde düzenlenmiş olan öğrenme etkinliklerine katılmaları ve etkinlik sürecinin sonunda ne kadar gelişme sağladıklarının farkında olmaları gerekmektedir. Bunun için beden eğitimi dersine yönelik kazanımlar yazılırken ve etkinlik örnekleri düzenlenirken yapılandırmacı yaklaşım esas alınmış, öğrenme ortamlarının çeşitlendirilmesi ve öğrencinin doğrudan eğitim sürecinin içerisinde yer almasına dikkat edilmiştir (Aras, 2013).

Beden Eğitimi ve Spor Dersleri ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin fiziksel etkinliklere ve spora katılma ve bu süreçlerde bedensel, zihinsel, kişisel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak tüm eğitim süreçlerini kapsamaktadır. İlköğretim beden eğitimi ders süreçlerinde öğrencilerin yaş düzeyi, hazır bulunuşlukları, ilgileri, beklentileri, yöresel özellikleri gibi etkenlerin dikkate alınması oldukça önemli bir konudur. Bu nedenle beden eğitimi dersleri öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklere ve sporlara katılacakları şekilde planlanmaktadır. Ayrıca ilköğretim kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak “hareket yetkinliği” ve “aktif ve sağlıklı yaşam” olmak üzere iki temel öğrenme ve gelişim alanı üzerine tasarlanmıştır. Bunun yanında “beden eğitimi ve spor” faaliyetlerinin içindeki öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirme fırsatlarından etkili bir şekilde faydalanmak için bu

boyutlarla ilgili kazanımlara da öğretim programında yer verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

2.3.4.3 Kazanımlar

İlköğretim kurumlarında beden eğitimi derslerinin öğrenciye sağlamış olduğu kazanımları şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Öğrencilerin çeşitli fiziksel aktivitelere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
- Öğrenciler hareket kavramlarını ve hareketlerin temel ilkelerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanmayı öğrenirler.
- Öğrencilerin hareket stratejilerini ve taktiklerini çeşitli fiziksel aktivitelere ve sporlarda kullanmalarına katkıda bulunur.
- Öğrencilere sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ile spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
- Öğrenciler sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılmaya başlarlar.
- Öğrenciler beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikimleri ve değerleri kavrarlar.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor yoluyla öz-yönetim becerileri gelişir.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor yoluyla sosyal becerileri gelişir.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor yoluyla düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

2.3.4.4 Öğrenme alanları ve alt öğrenme alanları

Ülkemizde beden eğitimi ve spor dersleri iki ana boyutta yapılandırılmıştır. Bunlar; hareket bilgi ve becerileri ile etkin katılım ve sağlıklı yaşamdır (Aras, 2013). Beden eğitimi derslerine ilişkin öğrenme alanları ve sınıf düzeylerine göre kazanımlar Tablo 1'de gösterilmiştir. Her bir kazanım için gerekli olan süreyi öğretmenler, öğrencilerinin gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre planlamalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Tablo 1. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Dağılımları

Öğrenme Alanı	Konu/Kavramlar	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
	Hareket becerileri	7	7	7	4
A.Hareket Yetkinliği	Hareket kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri	10	9	11	11
	Hareket stratejileri ve taktikleri	1	2	1	1
	Düzenli fiziksel aktivite	1	1	2	2
B.Aktif ve sağlıklı yaşam	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri	6	6	6	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
Toplam		30	30	31	28

2.3.4.5 Ölçme ve değerlendirme

İnsanlık tarihi kadar eski olan ve “fark” kavramının ortaya çıktığı günden beri ihtiyaç duyulan kavramların başında “Ölçme ve Değerlendirme” gelmektedir. Ölçme ve değerlendirme eğitim bilimleri açısından ele alındığı zaman, öğretmenlerin ve program geliştirme uzmanlarının öğretimle ilgili endişelerini gidermede, öğretim faaliyetlerinin kalitesini değerlendirmede ve öğrencilerin gerek bilişsel gerekse duyuşsal bilgi ve becerilerinin yönünü ve miktarını belirlemede birbiri ile bütünleşerek anlamlaşan iki önemli süreçtir (Bulut, 2006). Eğitim programları içerisinde önemli bir yere sahip olan ölçme değerlendirme, yapılan eğitimin niteliğini kontrol etmeyi sağlayarak önemli bir rol üstlenmektedir. Eğitim-öğretim sistemi içerisinde öğrencilerin belirlenen hedef ve amaçlara ne kadar ulaştıklarını tespit etmek ve öğrenme eksikliklerini belirlemek, bunlara ek olarak gelişim seviyelerini

izleyebilmek için ölçme ve değerlendirmeye gereksinim vardır (Yıldırım ve Öztürk, 2009).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının belirlenen hedeflerine ulaşmasında ölçme ve değerlendirme süreci oldukça önemlidir. Beden eğitimi derslerinde yapılacak olan ölçme ve değerlendirme sürecinin, öğrenen merkezli ve yapılandırmacı yaklaşım çerçevesi içinde ele alınması gerekmektedir. Ölçme ve değerlendirme, öğretim süreçlerinin tümünü içeren, sürekli, çok yönlü ve öğrenci-öğretmen-veli işbirliğini sağlayacak biçimde yapılandırılmalıdır. Beden eğitimi ve spor derslerinde ölçme ve değerlendirme, öğretim sürecinin başında, süreç boyunca ve sürecin sonunda etkili olarak yürütülmelidir. Bu bağlamda öğretmenler ölçme ve değerlendirme faaliyetlerini ilk dersten başlamak üzere son derse kadar düzenli olarak gerçekleştirmelidirler. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde öncelikle dönemin başında, öğrencilerin hareket yetkinliklerinde, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarında; kişisel, sosyal ve düşünme becerilerindeki durumları belirlenmeli ve süreç içerisindeki gelişimleri ile ulaştıkları nokta belirlenerek gerekli değerlendirme yapılmalıdır. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin birbirinden farklı olduğu, gelişim ve ulaştıkları seviyelerin de birbirinden farklı olacağı gerçeğinden hareketle, süreçteki ve sonuçtaki ulaşılan düzeyler de birbirinden farklı olmaktadır. Bundan dolayı değerlendirmede, her öğrenci kendi doğası içerisinde ele alınmalı ve kendi başlangıç ve gelişim düzeylerine göre bir değerlendirme yapılmalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

2.4 TUTUM KAVRAMI

Tutumu kavramını kavramsal açıdan ilk ele alanlar ve tanımlayanlar arasında Alport gelmektedir. Alport'a göre tutum, "bireyin bütün nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan ve denem bilgilerde organize olan, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma halidir". Burada ifade edilen anlamı ile tutum, bireyin tepkisini yönlendirici bir unsur olarak onun davranış biçimini belirlemektedir. Diğer taraftan bu tanıma göre tutumun deneyimlerle organize olduğu vurgusunun yapılması, tutumun oluşma süreci ile öğrenme süreci arasında bir bağlantı kurma eğiliminin söz konusu olduğunu da

göstermektedir. Tutum konusunda kapsamlı bir tanım yapan Katz'a göre tutum, "bireyin çevresindeki bir simgeyi, bir nesneyi ya da bir olayı olumlu ya da olumsuz bir şekilde değerlendirme eğilimidir". Bu tanımda bireyin, içinde bulunduğu çevreye karşı aldığı tavır, sergilediği duruş ön plana çıkmaktadır. Birey, içinde bulunduğu ortam ile uyum sağlayabilmek için öncelikle kendi konumunu belirlemelidir. Böylece birey kendi konumundan hareketle dış çevresindeki olgularla, olaylarla, durumlarla, nesnelere ve diğer bireylerle ilişkilerine yön verebilir, kendi yeri ile üstlenmesi gereken rol ve işlevleri belirleyebilir (İnceoğlu, 2010).

Tutum kavramını, "bir fikir, nesne ya da insana ilişkin olumlu veya olumsuz yönde oluşan tepki gösterme eğiliminin duygusal düzeyidir" şeklinde tanımlamak mümkündür (Alparslan, 2008). Diğer bir tanıma göre tutum; "bireyi belli insanlar, nesnelere, semboller, durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimleri" olarak tanımlanmaktadır (Başer, 2009). Tutumlar insanların gösterdikleri davranışları şekillendiren duygusal etmenlerdir. Bu kapsamda tutumlar kişilerin davranışının yönü ve şiddetini etkilemektedir. Son yıllarda eğitim alanında yapılan çalışmalar öğrencilerin derse, materyale ve öğretmene ilişkin oluşturdukları tutumların ders başarısını etkilediğini ortaya koymuştur (Hünük, 2006). Diğer bilimsel alanlarda tutum ile ilgili çalışmalar uzun yıllardır yapılmakla beraber, tutum ile ilgili yapılan çalışmalar hala güncelliğini korumaktadır (Güllü ve Güçlü, 2009).

Tutumlar insanların bir durum, olay ya da olgu karşısında ortaya koyması beklenen olası davranış biçimleridir. Bir eşya, bir tasarım, bir durum, bir olay ya da bir insan ya da insanlar grubu tutumun konusu olabileceği gibi, herhangi soyut bir kavram, olgu ya da durum da mutluluk, mutsuzluk, iyi, kötü, yüce, tanrı vb. gibi öğeler de tutuma konu edilebilir (İnceoğlu, 2010).

2.4.1 Tutumun Öğeleri

Tutumların zihinsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç temel ögesi bulunmakla beraber (Kavas, 2013), söz konusu öğeler arasında genellikle örgütlenme, dolayısıyla da iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımına göre, bireyin belirli bir konu hakkında bildikleri (zihinsel öğe) ona nasıl bir duyguyla yaklaşacağını (olumlu, olumsuz, nötr) ve ona karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öğe) belirlemektedir. İnsanların bir nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal

ve davranışsal anlamda ortaya koyduğu duruş insanların tutumunu yansıtmaktadır. Bu bağlamda tutumun meydana gelebilmesi için söz konusu üç öge arasında örgütsel ve uyumlu bir ilişki ve eşgüdüm olmak zorundadır (İnceoğlu, 2010).

2.4.1.1 Zihinsel öge

Zihinsel öge genellikle kavramın veya mevcut durumun anlaşılmaya çalışılma sürecidir (Karadağ, 2012). Tutumun konusunu oluşturan birey, herhangi bir durum, olay veya nesneye ilişkin olarak sahip olunan her tür bilgi, tecrübe, inanç ve düşünceyi içeren zihinsel ya da bilişsel öge (cognitive component) tutumun önemli bir kesitini oluşturmaktadır. Tutumu oluşturan zihinsel öge bireyin genellikle çevresindeki uyarıcılara ilişkin olarak yaşadığı deneyimlerden kaynağını alan bilgi birikimine dayanmaktadır. Tutumun konusunu meydana getiren bir nesne, bir kişi veya bir durumla ilgili bu bilgiler de çoğu zaman bireyin, o obje, kişi veya durumla ilgili olarak yaşadığı deneyimler aracılığıyla elde edilir. Bireyin ilk olarak bu tür bir uyarıcının veya uyarıcı grubunun var olduğunu doğrudan (yüz yüze veya birebir ilişki sonucu) ya da dolaylı olarak (aracılı) öğrenmesi gerekir. Varlığının farkında olunmayan bir duruma yönelik tutum oluşması mümkün değildir. Tutuma ilişkin bilgiler, gerçeklerle ilgi derecesi oranında kalıcı veya geçici olur. Bilgi değişiklikleri zamanla tutumlarda da değişiklik meydana gelmesine neden olabilir. Örneğin; televizyonda yayınlanan reklam programlarından etkilenerek çok “temizleyici” olduğuna inandığımız bir deterjanı, satın alıp kullandığımızda hiç de temizleyici olmadığını gördüğümüz zaman, söz konusu deterjan hakkındaki önceden sahip olduğumuz bilgi değişmektedir. Böyle bir durumda mevcut tutumun yönü ve yoğunluğu aynı kalmayıp, reklamın güdüleyici (motivational) etkisi ortadan kalkmaktadır (İnceoğlu, 2010).

2.4.1.2 Duygusal öge

Duygusal alan insanların duygusal yönüyle ilgili olarak ilgi, tutum ve kişilik boyutunun ağır bastığı bir alan olup, insanların yeni bir öğrenme ünitesine karşı daha önceden beslediği duygu ve düşünceleri içermektedir (Hünük, 2006). Çevre ile ilgili bilgi, duyum ve tecrübelerin sınıflandırılmasının yanında, bu sınıflandırmaların olumlu, olumsuz olaylarla, arzulanan ya da arzulananmayan amaçlarla

ilişkilendirilmesi söz konusudur. Duygusal öge diğer iki ögeden bağımsız olarak herhangi bir varlık kazanamaz. Bireyin edindiği tecrübeleri, bilgi birikimi, yani zihinsel öge duygusal ögenin gelişmesinde önemli bir etkidir. Bireyin herhangi bir tutum konusuna olumlu veya olumsuz duygular içinde bulunması eski tecrübeleri ile ilişkili bir durumdur. Eğer herhangi bir uyarana karşı bireyde olumlu veya olumsuz duygular meydana gelmiş ise, bu durumda bireyin bu uyarıcılarla daha önce bir ilişkisi olmuş ve o ilişki, dolayısıyla da deneyimler sonucunda bunları kabullenmiş ya da reddetmiştir. Birey ne zaman söz konusu uyarıları anımsar ise olumluluk ya da olumsuzluk içinde olacaktır. Dolayısıyla bireyin karşı karşıya kaldığı uyarıların anımsanması o tutum konusuna yönelik tepkilerin de aynı şekilde olumlu ya da olumsuz olmasına yol açacaktır (İnceoğlu, 2010). Dolayısıyla tutumların duygusal ögesinin, algılanan kavram veya durum ile ilgili duyguların ortaya çıkması süreci olarak tanımlamak da mümkündür (Karadağ, 2012).

2.4.1.3 Davranışsal öge

Yapılan değerlendirmelerin zamanla davranışa dönüşmesi davranışsal öge ile ilgilidir (Karadağ, 2012). Bu bağlamda davranışsal öge, insanların belli bir uyarıcı grubunda bulunan tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtmaktadır. Söz konusu davranış eğilimleri sözlerden veya diğer hareketlerden gözlemlenebilir. Bunlar bireyin sahip olduğu alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarının da etkisi altındadır. Bundan dolayı davranışsal ögeden söz ederken ilk olarak iki tür davranışı birbirinden ayırmak gerekmektedir. Bunlar duygusal davranıştır ve kuralsal (normatif) davranıştır. Duygusal davranışlar, tutum konusunun hoşça giden veya hoşnutsuzluk veren bir durumla ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkarlar. Normatif davranış ise doğru olan davranışın ne olduğu konusundaki inançlara dayanan davranıştır. Diğer bir ifade ile kuralsal veya normatif davranışa dayalı olarak geliştirilen veya oluşturulan tutumların kaynağında daha çok akla ve mantığa dayalı öngörüler ve yargılar yer alır. Rasyonel değerlendirmelerden sonra kuralsal davranış temelli tutumlar oluşturulur. Resmi nitelikteki ilişkilerde genellikle bu tür davranışlar ön planda olmaktadır. Çünkü böyle ortamlarda geliştirilen davranışlar ve bu davranışlardan kaynaklanan tutumların temelinde her şeyden önce içinde yer alınan kurumun çıkarları yatmaktadır. Bundan dolayı da kişiler arası ilişkilere yön veren davranışlar ve

bunlardan kaynaklanan tutumlar genellikle kurumun çıkarlarını gözetmeye dönük rasyonel değerlendirme süreci içinde ortaya çıkar ve gelişirler (İnceoğlu, 2010).

2.4.2 Tutumların Oluşması Ve Gelişmesi

Tutumların büyük bir bölümü bireyin ana baba tutumlarıyla büyümüş olmasına paralel olarak gelişir. Bu kapsamda tutumlar anne ve babaları taklit edilerek ve benzer tutumları gösterildiğinde, onlar tarafından ödüllendirilerek ve onlarla uyumlu şekilde davranılarak öğrenilmektedir. Ekonomik, politik veya dini konularda çocuklarla ana babalarının tutumları arasında kararlı benzerlikler olduğu bilinmektedir (Karadağ, 2012).

Tutumların meydana gelmesinde veya oluşmasında zihinsel, duygusal ve davranışsal öğeler arasında işlevsellik ve etkililik açısından bir birliktelik ve bütünlük bulunmaktadır. Bu bağlamda tutumların oluşmasında, davranışsal, duygusal ve zihinsel öğelerin birbirleriyle tutarlı bir ilişki içinde olmaları gerekir. Ancak o zaman tutumların oluşum aşamaları ile toplumsallaşma süreci arasında daha bütünlüklü bir ilişki veya örtüşme söz konusu olabilmektedir. Tutumların oluşma aşamaları ile toplumsallaşma sürecinin birbiriyle ilişkili ve örtüşük olgular olarak ele değerlendirilmesinin temel nedeni de budur. Kısacası hem toplumsallaşma sürecinde hem de tutum oluşum sürecinin her ikisinde de bireyin, içinde bulunulan düzene, başka bir deyişle dış çevreye uyumu beklenmektedir. Buna karşılık bireyin dış çevresiyle uyumlanmasının önemli bir ön koşulu, kendi içinde uyum sağlamasıdır. Bu da ancak onun kişiliğini oluşturan davranışsal, zihinsel ve duygusal öğeler arasında uyum sağlanması ile mümkündür (İnceoğlu, 2010).

2.4.3 Tutumların Oluşmasını Etkileyen Faktörler

Bireyin özellikle ilk yaşlardaki yaşantıları: Bireyin erken çocukluk döneminde yaşadığı bazı olaylar veya travmalar tutumların oluşmasını etkilemektedir.

Bireyin daha önce edindiği önyargı, dogma, inanç ve değerlerin etkisi: Önyargılar herhangi bir temele dayanmayan veya eksik ve yanlış bilgiye dayanan düşüncelerdir. Bu nedenle önyargıların olumsuz tutumlar olduğu söylenebilir.

Bireyin içinde bulunduğu grup ve toplum içindeki konumu: Toplumda yaşayan her birey içinde yaşadığı çevrede belirli bir konumda bulunur. Bireyin içinde

bulunduğu söz konusu konumdan beklenen tutum ve davranışlara göre kendi tutum ve davranışlarını düzenler. Bireyin içerisinde yer aldığı grubun, başlangıçta olmasa bile zamanla tutumlarını benimseyebilir.

Bireyin “benlik duygusu”nun etkisi: Genel olarak benlik kavramı bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl tanındığı hakkındaki bilinçlilik durumudur. Birey söz konusu durumlara göre tutumlarını değiştirebilir.

Görülen öğrenimin etkisi: İnsanların eğitim aldıkları süre içerisinde birçok bilgi ve becerilerle alışkanlıklar edinir. Edinilen bu alışkanlık ve beceriler tutumun, bilişsel ve düşünsel öğelerini oluşturur. Bunlarda değişiklik oldukça, tutumlarda da değişiklik olur (Özyalvaç, 2010).

2.4.4 Tutum Ve Davranış İlişkisi

Tutum kavramının davranışlar üzerinde durulan temel konuların başında gelmesinin temel nedeni, tutum ile davranış arasında yakın bir ilişki bulunmasıdır (Üstüner, 2006). Tutumların davranışların arka planındaki yönlendirici güçler olduğu bilinmektedir. Bu nedenle tutum dinamiğinin incelenmesi ile tutumların işleyiş biçimlerine ait birtakım çıkarımlar elde edilerek davranışların ön kestirimi olanağı sağlanmaktadır. Diğer taraftan tutum değişimi sürecinin koşulları saptanarak tutumlar kontrol altına alınırken aslında insan davranışının denetimi gerçekleştirilmiş olmaktadır. Günümüzde bu durum özellikle toplumları, daha genel bir deyişle sistemi denetleyenler, toplumu yönetenler, pazarlama, reklam, halkla ilişkiler vb. faaliyetler ile uğraşanlar, medya gibi kimseler ve kesimler açısından önemi oldukça büyüktür. Çünkü söz konusu alanlarda çalışanların işlerinin temelinde bireylerin tutumlarında, dolayısıyla da davranışlarında yönlendirme veya değişiklik yapabilme çabaları yatmaktadır. Burada sözü edilen reklamcılık, halkla ilişkiler, medya ve politika gibi alanlarının günümüzün egemen sistemi haline gelen kapitalist sistemin türevleri olduğu ve bu sistemin işleyişinde köşe başlarını tuttıkları göz önüne alınacak olursa tutum araştırmalarının da ne denli merkezi bir öneme sahip olduğu çok daha kolay anlaşılabilir (İnceoğlu, 2010). Bunun yanında bireylerin tutumlarının iyi bilinmesinin sergileyecekleri davranışların daha kolay tahmin edilmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir (Üstüner, 2006).

2.5 BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE TUTUM

Beden eğitimi dersleri genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olmanın yanında kişilik eğitimi için de önemli bir derstir. Beden eğitimi öğrencilerin birçok açıdan gelişmelerine katkı sağlarken toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşmasına da katkıda bulunarak genel eğitimin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Beden eğitimi dersleri genel eğitim sistemi içerisinde de bu kadar önemli bir yere sahip olduğu için fiziksel aktiviteye karşı olumlu tutum geliştirme beden eğitimi dersi programlarının temel amacını oluşturmaktadır (Özyalvaç, 2010). Bu kapsamda beden eğitiminin genel eğitim sistemi içerisindeki özel yeri nedeniyle birçok araştırmacı beden eğitimi dersine yönelik tutumları inceleme yoluna gitmişlerdir (Kangalgil ve diğerleri, 2006; Çelik ve Pulur, 2011; Trudeau ve Shephard, 2005).

Öğrenciler okul yaşamları boyunca konular, öğretmenler ve sınıf arkadaşlarına ilişkin olarak genellikle olumlu bakış açısı oluştururlar. Okul içerisindeki kurallara uyarlar, başkalarıyla uyumlu çalışırlar, diğer arkadaşlarına saygı gösterirler ve serbest zamanlarını yararlı etkinlikler için kullanırlar. Söz konusu davranışların gösterilmesinde tutum birçok zaman etkin rol oynamaktadır (Hünük, 2006). Beden eğitimi dersine yönelik tutumları olumsuz olan öğrenciler dersin verimini düşürebilir, derse katılmayabilir, derse önem vermeyebilir ya da dersin işleniş biçiminde çeşitli sorunlar çıkartabilir (Güllü ve Güçlü, 2009). Yapılan çeşitli çalışmalarda da beden eğitimi dersine yönelik öğrenci tutumlarının derse yönelik motivasyonlarına göre şekillendiği belirtilmiştir (Sproule ve diğerleri, 2007). Özellikle öğrencilerin içinde buldukları sosyal yaşam koşullarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları doğrudan etkilediği tespit edilmiştir (Hassandra ve diğerleri, 2003).

2.6 KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Alparslan (2008) tarafından yapılan araştırmada “ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları” incelenmiştir. Araştırmanın

sonunda öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının azaldığı, lisanslı spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının lisanslı spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu, cinsiyet faktörünün ise beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyini etkilemediği tespit edilmiştir.

Aras (2013) tarafından yapılan araştırmada “ilköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi” amaçlanmıştır. Kars ilindeki ilköğretim okullarında yapılan araştırmada, okullarda spor salonlarının yetersiz olduğu, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik ilgilerinin yüksek olduğu, öğretmenlerin büyük bir bölümünün göreve yeni başlamış öğretmenlerden oluştuğu, öğretmenlerin çoğunluğunun kendini alanında yeterli gördüğü, Beden eğitimi derslerinin işlendiği sınıfların fazla kalabalık olmadığı, öğrencilerin gelecekteki eğitim ve öğretim dönemlerinde de beden eğitimi dersini almak istedikleri, öğretmenlerinin büyük bir bölümünün kısmen de olsa uygulanan eğitim ve öğretim programında ki kazanımlara ulaştığı ve öğrencilerin derse katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Balyan ve diğerleri (2012) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sosyal beceri ve öz yeterlik düzeyleri üzerine etkileri incelenmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceriler ve özgüven düzeyleri arasında fark olup olmadığı incelendiğinde, olumlu sosyal beceriler ve öz yeterlik düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular ışığında farklı sportif etkinliklerin, beden eğitimi dersine yönelik tutum, özyeterlik ve sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Başer (2009) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin sahip oldukları bazı niteliklerin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını nasıl etkilediği araştırılmıştır. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere göre anlamlı farklılık gösterdiği, diğer bir ifade ile öğretmen nitelikleri ile öğrenci tutumları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada

öğrencilerin cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Ekici ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada, Muğla il merkezinde eğitim ve öğretim gören lise öğrencilerinin Beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf ve öğrenim gördükleri bölüm türüne göre anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçların ortaya çıkmasının temel nedeninin öğrencilerin ergenlik dönemine girmelerinden dolayı beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının şekilleniyor olması gösterilmiştir. Bu kapsamda ortaöğretim döneminin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının şekillendiği bir dönem olduğu belirtilmiştir.

Flintoff ve Scraton (2001) tarafından yapılan araştırmada, genç bayanların beden eğitimi ve fiziksel aktiviteye yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmada bayanların hem okul içi hem de okul dışı spor etkinliklerine yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonunda bayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor etkinliklerine yönelik olumlu tutumlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Geri (2013) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumları arttıkça diğer derslere yönelik motivasyonlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Hünük (2006) tarafından yapılan araştırmada, İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının azaldığı ve erkek öğrenciler ile spora aktif olarak katılanların tutum puanları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre sınıf düzeyi, cinsiyet ve aktif spor yapmanın beden eğitimine ilişkin tutumu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

İmamoğlu (2011) tarafından yapılan araştırmada, aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, aile desteği ve arkadaş desteğiyle aktif olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin Beden Eğitimi dersine karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, Medyada popüler biri olmak isteği ve öğretmenin verdiği destek ile aktif spor yapan ve yapmayan öğrencilerin

Beden Eğitimi dersine karşı tutumları arasında anlamlı fark bulunduğu, Sporla aktif olarak uğraşan ve uğraşmayan lise öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine karşı tutumlarında devlet okulu veya özel okulda öğrenim görmelerinin etkisinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir.

Karadağ (2012) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine, okul takımlarında görev alma durumlarına veya spor kulüplerinde spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla, 8. sınıf öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerinden daha fazla, okul takımında spora katılanların katılmayanlardan daha fazla ve spor kulübünde spora katılanların katılmayanlardan daha fazla beden eğitimi dersine karşı tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Özbakır (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, Sivas ilindeki özel ve devlet ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine bakış açıları ve beklentilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, özel okullardaki öğrencilerin spora ayırdıkları zamanın haftada 2–4 saat, devlet okullarındaki öğrencilerin ise haftada 1–2 saat olduğu, devlet okullarındaki öğrencilerin çoğunlukla sağlıklı bir yaşam için spor yaparken, özel okullardaki öğrencilerin ise genellikle eğlenmek için sporu tercih ettikleri tespit edilmiştir. Devlet okullarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersi sayesinde spora olan ilgilerinin daha çok arttığını düşündükleri belirlenmiştir. Bunun yanında beden eğitimi dersinin düzenli spor yapmaya etkisi konusunda okullar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özkan (2011) tarafından yapılan araştırmada da genel lise ve imam hatip lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda genel lise ve imam hatip lisesi öğrencilerinin okul türüne göre, yaş düzeylerine göre, annelerinin ve babalarının eğitim durumu düzeyine göre, ailesinde spor yapan birey olmayan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre, beden eğitimi öğretmenini yetersiz bulan, salon, saha ve malzemeleri yetersiz bulan, beden eğitimi öğretmeni yok görüşünü benimseyen, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre tutumları arasında

anlamli fark gözlenmediği tespit edilmiştir. bunun yanında öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamli farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Üresin (2012) tarafından yapılan çalışmada, Beden eğitimi derslerinde uygulanan bireysel rekabetçi ve işbirlikçi hedef yönelimlerinin ilköğretim 2 kademesinde okuyan öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonunda rekabetçi hedef yönelimi uygulaması yapan grup ile işbirlikli hedef yönelimi uygulaması yapan grubun beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının anlamli düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda rekabetçi hedef yönelimi uygulaması yapan grubun ilk testi ve son testleri ve işbirlikli hedef yönelimi uygulaması yapan grubun ilk ve son testleri arasında da istatistiksel olarak anlamli farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Zeng ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tercihleri ve sportif tercihleri bazı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, bunun yanında öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, etnik köken ve sosyo-ekonomik yapıya göre anlamli farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik ve Pulur (2011) tarafından yapılan araştırmada, Denizli ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu, okul türünün ise beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyini etkilemediği belirlenmiştir. Bunun yanında ailesinde spor yapan bireylerin olduğu öğrencilerin tutum düzeylerinin ailesinde spor yapan birey olmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Zengin (2013) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının spor yapma durumu ve yaş değişkenlerine göre anlamli düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Çamlıca (2008) tarafından Ankara ilinde yapılan bir çalışmada, ortaöğretim okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve beklentileri incelenmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin genel olarak, haftalık beden eğitimi ders saatini yeterli buldukları, beden eğitimi ve spor dersinin fiziksel, sosyal ve psikolojik kazanımlarının yeterince gerçekleşmediği kanısında oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik düşüncelerinin de farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Chung ve Philips (2002) tarafından yapılan araştırmada, Amerika ve Tayvan'da yaşayan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada her iki ülkedeki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının birbirinden farklı olduğu, bunun yanında cinsiyet unsurunun beden eğitimi dersine yönelik tutumu etkilediği bulunmuştur.

Doğan (2011) tarafından Niğde ilinde yapılan araştırmada, farklı statüdeki liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları ve fiziksel uygunluk düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin lisanslı olarak spor yapma durumlarının hem fiziksel uygunluk düzeylerini etkilediği hem de beden eğitimi dersine yönelik tutumları etkilediği tespit edilmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Kamtsios ve Digelidis (2008) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin beden kitle indekslerine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmanın sonunda beden kitle indeksi normal değerlerde olan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman yüksek beden kitle indeksine sahip (obez) çocukların beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Digelidis ve diğerleri (2003) tarafından yapılan araştırmada ise beden eğitimi derslerine yönelik öğrenci tutumlarının geliştirilmesinde dersi veren öğretmenlerin sergiledikleri tutum ve davranışların oldukça önemli bir rolü olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada bilimsel araştırmalarda ve eğitim alanındaki çalışmalarda sıklıkla kullanılan “alan araştırması” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada model olarak ise “tarama” modeli kullanılmış ve veri toplama işlemlerinde likert tipi ölçek kullanılmıştır. Likert tipi ölçekler ile yapılan tarama modellenli araştırmalarda eğitim alanında sıklıkla kullanılmaktadır (Karadağ, 2010). Aynı zamanda tarama modeline dayalı araştırmalar bazı değişkenler ışığında (öğrenim durumu, medeni hal vb.) belirli bir konuya ilişkin özelliklerin belirlenmesi amacı ile sosyal bilimlerde de sıklıkla kullanılmaktadır (Can, 2014).

3.2 ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Sakarya il merkezindeki ve ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için araştırma evrenini temsil eden öğrencilerin arasından tesadüfî yöntem ile örneklem belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın örneklem grubunu Sakarya il merkezindeki ve ilçelerindeki farklı ilköğretim okullarında öğrenim gören toplam 640 ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem seçiminde basit yansız örnekleme modeli kullanılmıştır. Bu modele göre evrendeki her bireyin örnekleme dâhil olma olasılığı bulunmaktadır. %95 güven aralığında yapılan araştırmalarda evrendeki kişi sayısının 1.000.000’a kadar olduğu araştırmalarda örneklem homojen ise 246, örneklem homojen değilse 384 kişiden oluşmaktadır (Can, 2014). Bu kapsamda araştırmanın örneklem grubunun evreni temsil edecek yeterlilikte olduğu söylenebilir.

3.3 VERİ TOPLAMA ARACI

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının ilk bölümünde kişisel bilgi formu yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin sahip oldukları demografik özellikleri belirlemeyi amaçlayan toplam 20 soru bulunmaktadır.

Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan ölçek yer almaktadır. Araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek için Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği 11 olumsuz ve 34 olumlu olmak üzere toplam 35 sorudan meydana gelmektedir. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans değeri %36,19 ve birinci öz değeri ise 12,67 bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik analizleri yapıldıktan sonra Cronbach Alfa değerinin 0,94, güvenilirlik katsayısının ise 0,80 olduğu tespit edilmiştir. Ölçek 5’li likert türünde olup, dereceleme biçimi “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklinde yapılmaktadır. 11 maddesi olumsuz (madde 3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35) ve 24 maddesi olumlu olmak üzere toplam 35 maddeden meydana gelen ölçekten alınacak en düşük puan 35, en yüksek puan ise 175’dir (Güllü ve Güçlü, 2009).

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri, Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’nin örneklem grubunda bulunan öğrencilere uygulanması ile toplanmıştır. Anket uygulaması örneklem grubunda bulunan öğrenciler ile yüz yüze görüşme tekniğine göre doldurulmuştur. Öğrencilerin mümkün olduğu kadar tüm sorulara cevap vermeleri sağlanmıştır. Ayrıca öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılamayan ölçek soruları ilgili öğrencilere anlaşılır bir dille açıklanmıştır.

3.5 VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerinin yüzdelerle dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Kullanılan tutum ölçeğinden elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğine One-Sample Kolmogorov Smirnov testi ile bakılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği gözlenmiştir. Bu nedenle temel istatistiklerden non-parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, yaş grupları, spor yapma durumları, sportif müsabakalara katılma durumları, baba ve annelerinin düzenli spor yapma durumu, dershaneye gitme durumu, okullarda tesis bulunma durumu ve soğuk hava şartlarının beden eğitimi dersine yönelik tutuma etkisini incelemek Mann Whitney U testi, ders başarı düzeyi ve aile gelir düzeyine göre tutum düzeyini incelemek için ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş grubu, ve spor yapma durumlarına göre yüzdeler dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş Grubu, ve Spor Yapma Durumlarına Göre Yüzdeler Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	322	50,9
Kız	311	49,1
Toplam	633	100,0
Yaş grupları		
11-13 yaş	304	47,5
14-15 yaş	336	52,5
Toplam	640	100,0
Düzenli spor durumu		
Yapıyorum	405	63,9
Yapmıyorum	229	36,1
Toplam	634	100,0
Sportif müsabakalara katılma durumu		
Katılıyorum	278	43,8
Katılmıyorum	356	56,2
Toplam	634	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %50,9’u erkek, %49,1’i ise kız çocuklarından oluşmaktadır. Öğrencilerin %47,5’inin 11-13 yaş grubunda bulunduğu, %52,5’inin ise 14-15 yaş grubunda bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin %63,9’u düzenli olarak spor yaparken, %36,1’i düzenli olarak spor yaptığı belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin %43,8’inin sportif müsabakalara katıldığı, %56,2’sinin ise katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların Anne ve Babalarının Düzenli Spor Yapma Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzdeler Dağılımları

Babaların düzenli spor durumu	f	%
Yapıyor	147	23,0
Yapmıyor	493	77,0
Toplam	640	100,0
Annelerin düzenli spor durumu		
Yapıyor	113	17,6
Yapmıyor	528	82,4
Toplam	641	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %23'ünün babası düzenli olarak spor yaparken, %77'sinin babası düzenli olarak spor yapmamaktadır. Bunun yanında öğrencilerin %17,6'sının annesinin düzenli olarak spor yaptığı, %82,4'ünün annesinin ise düzenli olarak spor yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine göre dağılımları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Gelir düzeyi	f	%
Normal	237	37,2
İyi	307	48,2
Çok iyi	93	14,6
Toplam	637	100,0

Katılımcıların %37,2'si ailesinin gelir düzeyinin normal olduğunu ifade ederken, %48,2'si ailesinin gelir düzeyinin iyi olduğunu ifade etmekte ve %14,6'sı ise ailesinin gelir düzeyinin çok iyi olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders başarı düzeylerine ve dershaneye gitme durumlarına göre frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Ders Başarı Düzeylerine VE Dershaneye Gitme Durumlarına Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Ders başarı düzeyi	f	%
Normal	182	28,3
İyi	296	46,0
Çok iyi	165	25,7
Toplam	643	100,0
Dershaneye gitme durumu		
Gidiyorum	186	28,9
Gitmiyorum	457	71,1
Toplam	643	100,0

Katılımcıların %28,3’ünün ders başarıları normal düzeyde iken, %46’sının ders başarıları iyi ve %25,7’sinin ders başarıları çok iyidir. Bunun yanında araştırmaya katılanların %28,9’u dershaneye giderken, %71,1’i dershaneye gitmediği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında yeterince spor tesisi-malzemesi olup olmaması durumlarına göre dağılımları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Okullarında Yeterince Spor Tesisi-Malzemesi Olup Olmama ve “Soğuk Hava Koşulları Spor Yapmanıza Engel mi” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Frekans Ve Yüzdeler Dağılımları

Tesis durumu	f	%
Var	210	33,8
Yok	412	66,2
Toplam	622	100,0
Soğuk hava şartlarına ilişkin yanıtlar		
Evet	351	56,4
Hayır	271	43,6
Toplam	622	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik ortalama puanları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Ortalama Puanları

N	En Düşük	En Yüksek	X	Ss
644	51	175	147,37	18,282

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının $147,37 \pm 18,282$ puan olduğu belirlenmiştir. Ölçekten alınacak en düşük puanın 51, en yüksek puanın 175 olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, spor yapma ve müsabakalara katılma durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Spor Yapma Ve Müsabakalara Katılma Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	X	Ss	Z	P
Erkek	322	148,44	16,241		
Kız	311	146,55	19,879	-,381	,703
Yaş					
11-13 yaş	304	148,16	17,469	-,667	,505
14-15 yaş	336	146,79	18,893		
Düzenli spor durumu					
Yapıyorum	405	151,32	16,352	-7,229	,001
Yapmıyorum	229	140,82	19,364		
Müsabakalara katılma durumu					
Katılıyorum	278	149,69	16,357	-2,272	,023
Katılmıyorum	356	145,81	19,481		

Tablo incelendiğinde erkek ve kız katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). 11-13 yaş grubunda bulunan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri 14-15 yaş grubunda bulunan katılımcılardan daha yüksektir ancak yaş gruplarına göre tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Yine tabloya göre, düzenli olarak spor yapan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin düzenli olarak spor yapmayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların

düzenli olarak spor yapma durumlarına göre tutum düzeyleri arasında bulunan bu farklılık istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p<0,05$). Bunun yanında takım ile birlikte sportif müsabakalara katılan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri sportif müsabakalara katılmayan katılımcılara göre daha yüksektir ve sportif müsabakalara katılma durumuna göre katılımcıların tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak da farklılık vardır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının ve annelerinin düzenli spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Babalarının Düzenli Spor Yapma Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Babanın düzenli spor durumu	N	X	Ss	Z	P
Yapıyor	147	151,24	17,128	-3,377	,001
Yapmıyor	493	146,17	18,481		
Annenin düzenli spor durumu					
Yapıyor	113	148,79	16,726	-,547	,585
Yapmıyor	528	147,09	18,623		

Tablo incelendiğinde babası düzenli olarak spor yapan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri babası düzenli olarak spor yapmayan katılımcıların tutum düzeylerinden daha yüksektir ve katılımcıların babalarının düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Bunun yanında annesi düzenli olarak spor yapan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri annesi düzenli olarak spor yapmayan katılımcılara göre daha yüksektir ancak annelerinin düzenli olarak spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerine ve ders başarı durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Ailelerinin Gelir Düzeylerine ve Ders Başarı Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Gelir düzeyi	N	X	Ss	X²	P
Normal	237	146,30	18,246		
İyi	307	148,03	17,719	2,426	,297
Çok iyi	93	148,11	20,327		
Başarı düzeyi					
Normal	182	142,85	17,932	28,517	,001
İyi	296	148,01	18,320		

Tablo incelendiğinde katılımcıların ailelerinin gelir düzeylerine göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bunun yanında katılımcıların ders başarı düzeylerine göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu ($p<0,05$) ve ders başarısı yüksek olan katılımcıların tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin dershaneye gitme ve okullarında yeterince spor tesisi-malzemesi olup olmama durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Dershaneye Gitme ve Okullarında Yeterince Spor Tesisi-Malzemesi Olup Olmama Durumlarına Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Dershaneye gitme durumu	N	X	Ss	Z	P
Gidiyorum	186	145,62	19,864		
Gitmiyorum	457	148,06	17,586	-1,105	,269
Spor tesis durumu					
Var	210	149,41	17,675	-2,157	,031
Yok	412	146,71	18,565		

Tablo incelendiğinde katılımcıların dershaneye gitme durumlarına göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri arasında farklılık bulunduğu ancak bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bunun yanında okullarında yeterince spor tesisi bulunan katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri daha yüksektir ve katılımcıların okullarında yeterince spor

tesisi bulunması durumuna göre tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak da anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin “soğuk hava koşulları spor yapmanıza engel mi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre beden eğitimi dersine karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların “Soğuk Hava Koşulları Spor Yapmanıza Engel mi” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum Düzeylerinin Karşılaştırılması

Yanıtlar	N	X	Ss	Z	P
Evet	351	144,17	19,151	-5,988	,001
Hayır	271	152,00	16,304		

Soğuk hava koşullarının spor yapmalarına engel olduğunu düşünen katılımcıların beden eğitimi dersine karşı tutum düzeyleri diğer katılımcılardan daha yüksektir ve soğuk hava koşullarının spor yapmalarına engel olduğunu düşünen ve düşünmeyen katılımcıların tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkileyen bazı faktörlere ilişkin bulgular Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumu Etkileyen Bazı Faktörlerin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Tutumunu etkileyen faktörler	Etkileme durumu	f	%
Beden eğitimi öğretmeninizin size karşı davranışları Beden Eğitimi Dersi’ne karşı tutumunuzu nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	499	77,8
	Olumsuz etkiler	74	11,5
	Etkilemez	68	10,6
Okulunuzda spor tesisleri (salon, saha vb.) ile malzeme (top, file, kale vb.) olması Beden Eğitimi Dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	532	85,8
	Olumsuz etkiler	48	7,7
	Etkilemez	40	6,5
Okulunuzda spor tesisleri (salon, saha vb.) ile malzeme (top, file, kale vb.) olmaması Beden Eğitimi Dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	60	9,7
	Olumsuz etkiler	476	77,3
	Etkilemez	80	13,0
Arkadaşlarınızla ilişkileriniz beden eğitimi dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	402	65,2
	Olumsuz etkiler	35	5,7
	Etkilemez	180	29,2

Tablo incelendiğinde beden eğitimi öğretmeninin öğrenciye yaklaşımı, okulun spor tesisi ve malzemelerinin olması ve arkadaşlarla ilişkilerin beden eğitimi dersine karşı tutumu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Okulda spor tesisi ve malzemesinin bulunmaması ise beden eğitimi dersine karşı tutumu olumsuz yönde etkilemektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün (%63,9) düzenli olarak spor yapma alışkanlığının bulunduğu, düzenli spor yapma alışkanlığı olmayan öğrencilerin oranının düşük olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çeşitli araştırmalarda da ülkemizdeki öğrenci kesiminin çoğunluğunun düzenli spor yapma alışkanlığının bulunmadığı tespit edilmiştir (Kara ve diğerleri, 2003; Şimşek ve diğerleri, 2005; Gümüş ve diğerleri, 2011; Aksoydan ve Çakır, 2011; Akman ve diğerleri, 2012). Bu araştırma sonuçlarının bizim çalışma bulgularımız ile paralellik göstermemesinin temel nedenleri, araştırmalara katılan öğrencilerin farklı illerde ve farklı çevrelerde yaşamaları gösterilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik genel tutum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aybek ve diğerleri (2012) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının genellikle yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çelik ve Pulur (2011) tarafından yapılan diğer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçların ortaya çıkmasının temelinde öğrencilerin beden eğitimi dersinden yeterli düzeyde verim almalarının yattığı düşünülebilir. Wallhead ve Ntoumanis (2004) tarafından yapılan araştırmada, beden eğitimi dersleri ile öğrencilerin bu derse yönelik tutum ve motivasyonlarının geliştiği tespit edilmiştir. Hagger ve diğerleri (2003) tarafından yapılan araştırmada da düzenli yapılan beden eğitimi ve spor aktivitelerinin spora yönelik tutumu geliştiren bir unsur olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet unsuru, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarda önemli bir rol oynadığı düşünüldüğü için birçok çalışma da kızların ve erkeklerin tutumları karşılaştırılmıştır (Alparslan, 2008). Yapılan bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık

göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temel nedeni, gerek kız öğrencilerin gerekse de erkek öğrencilerin benzer sosyo-demografik çevrelerde yetişmeleri olabilir. Literatürde yer alan benzer araştırmalar incelendiği zaman, birçok araştırma sonucunun bizim çalışma bulgularımızı desteklediği görülmektedir (Gürbüz ve Özkan, 2012; Başer, 2009; Taşmektepligil ve diğerleri, 2006). Ancak literatürde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini tespit eden araştırma bulguları da bulunmaktadır (Shropshire ve diğerleri, 1997; Ekici ve diğerleri, 2011; Akandere ve diğerleri, 2010; Kangalgil ve diğerleri, 2006; Aybek ve diğerleri, 2012; Balyan ve diğerleri, 2012; Karadağ, 2012; Erhan ve Tamer, 2009; Koca ve diğerleri, 2005; Çelik ve Pultur, 2011; Taşgın ve Tekin, 2009; Hünük, 2006; Williams ve Bedward, 2001; Flores ve diğerleri, 2008; Zeng ve diğerleri, 2011; Chung ve Philips, 2002).

Literatürde öğrencilerin cinsiyetlerine göre tutum düzeylerinin farklılık göstermesinde öğrencilerin cinsiyetlerine özgü sahip oldukları bazı psikolojik özelliklerin etkili olduğu savunulmuştur. Örneğin; Alparslan (2008) tarafından yapılan çalışmada kız öğrencilerin kendilerini fiziksel olarak erkeklerden daha yetersiz gördükleri, bu durumun da derse yönelik ilgi ve tutumlarını etkileyen bir unsur olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada kız öğrencilerin kendilerini beden eğitimi derslerinde erkeklere göre daha başarısız olacağını düşündükleri için de kaygı yaşadıkları belirtilmiştir. Bunun yanında erkeklerin sosyal ve dışa dönük yapılarının kızlardan daha iyi olması ve spora yönelme konusunda kızlardan daha istekli olmalarının da beden eğitimi dersine yönelik erkek öğrenci tutumlarının yüksek olmasında etkili olduğu savunulmuştur.

Aybek ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin beden eğitimi öğretmenleri hakkındaki düşüncelerinin kız öğrencilerden daha fazla olumlu olduğu tespit edilmiş, aynı çalışmada erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik birçok konuda kız öğrencilerden daha yüksek tutum düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Aynı çalışmada beden eğitimi dersine yönelik kız öğrenci motivasyonlarının düşük olduğu, bu durumun kız öğrencilerin tutum düzeylerini de olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin kız ve erkek öğrencilere yaklaşımları veya öğrencilerin cinsiyetlerine göre algıladıkları öğretmen davranışlarının da cinsiyete göre tutum farklılıklarının ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir. Başer (2009) tarafından yapılan diğer bir çalışmada da beden

eğitimi derslerinde öğretmenlerin sergiledikleri davranışların öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmasında etkili olduğu belirtilmiştir.

Kız ve erkek öğrencilerin ders konusunda farklı ilgi alanlarına sahip olmalarının da ders tutumlarını etkilediği bilinmektedir. Eken (2008) tarafından yapılan araştırmada, erkeklerde fen bilgisi (%28,2), beden eğitimi (%27,2), matematik (%21,5), Türkçe (%11,7), sosyal bilgiler (%11,4) oranında en çok ilgilenilen ders olduğu, kızlarda ise matematik %25,8, Türkçe %24,5, fen bilgisi %24,5, beden eğitimi (%18,9) ve sosyal bilgiler (%6,3) dersinin en çok ilgi uyandıran ders olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiği zaman diğer derslerde olduğu gibi beden eğitimi derslerinde de öğrencilerin derse yönelik algılarının ve tutumlarının farklı düzeylerde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Doğan (2011) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim ğrencileri üzerinde yapılan ve araştırma bulgularımızı destekleyen diğer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Gürbüz, 2011). Gürbüz ve zkan (2012) tarafından yapılan araştırmada ise ilköğretimde farklı yaş gruplarındaki öğrenciler üzerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumlar ile ilgili yeni araştırmalar yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Kangalgil ve diğerleri (2006) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim, lise ve niversite ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları bazı değişkenlere göre incelenmiş, araştırmanın sonunda öğrencilerin yaşları arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da arttığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ülkemizde ilköğretim ğrencilerinin son sınıftan itibaren, özellikle lise hayatına başladıktan sonra spora katılım düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Pehlivan, 2010). Nitekim, Karadağ (2012) tarafından yapılan çalışmada, lise birinci sınıf ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ortaokul nc sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tařđın ve Tekin (2009) tarafından ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerin üzerinde yapılan diğer bir çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, öğrencilerin yaşları arttıkça beden

eğitimi dersine yönelik tutumlarının da daha yüksek ve daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Zengin (2013) tarafından yapılan araştırmada da 12-18 yaş grubundaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelenmiş ve öğrencilerin yaşları arttıka beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının da arttığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin düzenli spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği, elde edilen bulgulara göre düzenli spor yapma alışkanlığı olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düzenli spor yapma alışkanlığı olmayan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Düzenli spor yapan öğrencilerin sportif etkinliklerden beklentileri sedanter öğrencilerden daha yüksek olması beklenebilir. Bu bağlamda düzenli spor yapan ve sportif etkinliklerden beklentileri yüksek olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da yüksek olması muhtemel bir sonuçtur. Literatürde de bu sonucu destekleyen araştırma bulguları mevcuttur (Zengin, 2013; Chung ve Philips, 2002). Aybek ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada da beden eğitimi ve spor etkinliklerinden beklentileri yüksek olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da yüksek olduğu belirlenmiştir. elik ve Pulur (2011) tarafından yapılan araştırmada da okul dışı spor etkinliklerine katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sedanter öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karadağ (2012) tarafından yapılan çalışmada da lise ve ilköğretim ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda okul takımlarında düzenli olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sedanter öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin herhangi bir spor kulübünde spor yapma durumlarının ve müsabakalara katılmalarının beden eğitimi dersine yönelik tutumları etkilediği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre herhangi bir spor kulübünde spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının herhangi bir kulüpte spor yapmayan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alparslan (2008) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının herhangi bir spor kulübünde lisanslı olarak spor yapma durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının lisanslı

spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temel nedenlerinin sporcu öğrencilerin beden eğitimi öğretmenleriyle ders dışı zamanlarda ve antrenmanlarda daha sık bir araya gelmeleri, spor yapan öğrencilerin antrenmanlardan kaynaklanan öğrenmeye karşı disipline edilmiş davranış göstermelerinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Karadağ (2012) tarafından ilköğretim ve lise öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada da belirli bir kulüpte düzenli olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının herhangi bir spor kulübünde düzenli olarak spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Balyan ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim öğrencileri beden eğitimi derslerinde iki gruba ayrılmıştır. Kontrol grubunda bulunan öğrenciler müfredatlarında yer alan beden eğitimi derslerini işlemişlerdir. Deney grubunda bulunan öğrencilere ise ders müfredatındaki içeriklere ek olarak düzenli atletizm, eğitsel oyunlar, hareket eğitimi ve dans eğitim gibi aktiviteler uygulanmıştır. Ancak araştırmanın sonunda gruplar arasında beden eğitimi dersine yönelik tutum farklılıkları bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin zorunlu olarak katıldıkları ders dışı aktivitelerden ziyade kendi istekleri ile severek katıldıkları sportif etkinliklerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları geliştirmede daha etkili olduğu savunulabilir. Doğan (2011) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin lisanslı olarak bir kulüp çatısı altında spor yapmalarının beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını etkileyen bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hünük (2006) tarafından Ankara ilindeki ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının lisanslı sporcular lehine yüksek bulunduğu tespit edilmiştir. Kangalgil ve diğerleri (2006) tarafından ilköğretim, lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada, öğrencilerin sporcu lisansına sahip olarak düzenli spor yapmalarının beden eğitimi dersine yönelik tutumu arttıran bir unsur olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının spor yapma düzeylerinin düşük olduğu (%23), benzer şekilde anneleri spor yapan öğrencilerin de oranının düşük olduğu (%17,6) tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin annelerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermediği, buna karşılık babaları spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının babaları spor yapmayan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha

yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin annelerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının farklılık göstermemesinin temelinde, annesi spor yapan ve yapmayan öğrencilerin arasındaki oran farkının yüksek olmasının yattığı düşünülebilir. Nitekim araştırmaya katılan öğrencilerin 528'inin annesinin spor yapma alışkanlığının bulunmadığı, öğrencilerin sadece 113'nün annesinin düzenli spor yapma alışkanlığı olduğu bulunmuştur.

Yapılan çalışmalarda çocukların yaşamlarında annelerinin önemli bir yeri olduğu, spor yapma konusunda bilinçli olan annelerin çocuklarını spora yönlendirme konularında da önemli rollere sahip oldukları belirtilmiştir (Hergüner, 1991). Yapılan benzer bir çalışmada da ailesinde spor yapan birey olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının arttığı tespit edilmiştir (Çelik ve Pulur, 2011). Eken (2008) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin ailelerinin büyük bir bölümünde spor yapan birey bulunduğu belirlenmiş, ailesinde spor yapan birey olmasının öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyeceği vurgulanmıştır. Hünük (2006) tarafından yapılan çalışmada da ilköğretim öğrencilerinde aktif spor yapma alışkanlığının beden eğitimi dersine yönelik tutumları geliştireceği vurgulanmıştır. Clement ve diğerleri (2009) tarafından yapılan diğer bir çalışmada da ailenin spora yönelik tutumunun öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını etkilediği belirtilmiştir. Buna karşılık literatürde aktif olarak spora katılan öğrencilerin ve sedanter öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının anlamlı farklılıklar göstermediğini tespit eden araştırma bulguları da mevcuttur (İmamoğlu, 2011).

Çocuklarını ruhsal açıdan güçlü ve dengeli bir biçimde yetiştirmek, fiziksel gelişimleri için gerekli imkânları hazırlamak, toplum yapısına uygun değerleri benimsemelerini sağlamak, kısacası çocuklarını topluma faydalı bireyler olarak yetiştirmek ailenin görevleri arasında yer almaktadır (Hergüner, 1991). Bu kapsamda çocuklarının sağlıklı birer fert olarak yetişmeleri amacıyla spora katılımlarını sağlamanın da ailenin temel görevleri arasında olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün ailelerinin ekonomik durumlarının iyi olduğu (%48,2) tespit edilmiştir. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ise ailelerinin ekonomik gelir düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Gürbüz (2011) tarafından yapılan bir çalışmada da ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin gelir durumlarının öğrencilerin beden eğitimi

dersine ilişkin tutumlarını etkilemediği tespit edilmiştir. Yapılan çeşitli araştırmalarda da öğrencilerin spora bakış açıları ve spora katılım düzeylerinin ekonomik duruma göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Akman ve diğerleri, 2012). Buna karşılık insanların sosyo-ekonomik durumlarına göre spor dallarına yöneldikleri ve spora yönelik tutum geliştirdikleri (Filiz ve Pepe, 2005), ülkemizde spora yönelen öğrencilerin genellikle orta düzey gelire sahip ailelerin çocuklarından meydana geldiği tespit edilmiştir (Devecioğlu ve Sarıkaya, 2006). Kızılkaya (2009) tarafından yapılan araştırmada da ailenin ekonomik durumunun çocukların spora yönelme ve bakış açılarını etkileyen bir unsur olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün ders başarı düzeylerinin ‘‘iyi’’ olduğu, ders başarı düzeyi düşük ve çok iyi olan öğrencilerin oranının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ders başarı düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin genel ders başarı düzeyleri arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da yükseldiği belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin akademik motivasyon düzeyini arttıran bir unsur olmasının yattığı düşünülebilir literatürde yer alan araştırma sonuçları da bu görüşü desteklemektedir. Akandere ve diğerleri (2010) tarafından yapılan araştırmada, beden eğitimi dersine yönelik tutumun artmasının akademik motivasyon artışına katkı sağladığı, bunun sonucunda öğrencilerin çalışmalarını planlama ve yürütme konularında istekli oldukları tespit edilmiştir. Gürbüz ve Özkan (2012) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin ders başarı düzeylerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkileyen bir unsur olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %28,9 gibi az bir bölümünün dershaneye gittiği, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ise dershaneye gitme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Günümüzde hem çocukların hem de gençlerin sınavlara yönelik bir hayat tarzına sahip olmaları hem okul dışı dershaneye gitme sürelerini uzatmakta hem de ders dışı boş zamanlarının yetersiz olmasına neden olmaktadır. Bu durum çocukların ve gençlerin spora katılımlarının önündeki en önemli engellerden birisi olarak görülmektedir. Bunun yanında ailelerin çocuklarından sınavlarda yüksek puan beklentileri ve çocuklarının geleceği için kaygı duymaları, çocuklarını spora

yönlendirmelerine engel olan diğer bir unsurdur. Çünkü aileler sporu gereksiz bir uğraş ve çocuklarının geleceğine olumlu katkı yapmayacak bir olgu olarak görmektedirler. Dershaneye gitmenin yanında aile tutumunun da çocukların spora katılımlarını ve spora bakış açılarını etkilediği bilinmektedir (Kazak, 2007; Kızılkaya, 2009). Hergüner (1992) tarafından yapılan araştırmada da ailenin çocukları spora yönlendirme ve sporu sevdirmeye konusunda etkili bir rolü olduğunu vurgulamıştır. Ancak bizim çalışmamızda öğrencilerin dershaneye gitme durumuna göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermemesinin temel nedeni, örneklem içerisinde dershaneye giden öğrencilerin oranının düşüklüğü olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün okullarında yeterli düzeyde spor tesisi-malzemesi bulunmadığı (%66,2), buna karşılık okulda yeterli düzeyde spor malzemesi-tesisi bulunmasının öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okullarındaki spor tesis-malzeme imkânları arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının da arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenci görüşlerine göre yeterli düzeyde spor tesis ve malzemelerinin olmamasının beden eğitimi dersine yönelik tutumları olumsuz yönde etkileyen bir unsur olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim ve öğretim sürecinde kullanılan ders araç-gereç ve sahalarının öğrencilerinin derslere yönelik motivasyonlarını etkilediği bilinmektedir (Erhan ve Tamer, 2009; Zeng ve diğerleri, 2001). Ancak yapılan araştırmalarda ülkemizde beden eğitimi derslerinin işlenmesi için gerekli olan araç-malzeme ve tesislerin yetersiz olduğu ifade edilmiştir (Taşmektepligil ve diğerleri, 2006; Hergüner ve diğerleri, 2004). Beden eğitimi derslerindeki tesis-malzeme veya ders ekipmanı eksikliklerinin de öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir (Aybek ve diğerleri, 2012).

Bal (2010) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da beden eğitimi derslerinde salon, tesis, araç ve gereç yetersizliklerinin hem öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını hem de dersin uygulanmasında ve öğrencilerin derse ait kazanımlarında çeşitli sorunların oluşmasına neden olduğu belirtilmiştir.

Eken (2008) tarafından yapılan araştırmada da spor tesislerinin veya ders araç gereçlerinin öğrenciler tarafından ne kadar önemli görüldüğü tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmada öğrencilerin beden eğitimi derslerinde her türlü spor aletini kullanarak ders yapmayı istedikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin her türlü spor aletini kullanarak ders işleme düşüncelerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna göre kız öğrencilerin %62,6'sının, erkek öğrencilerin ise %41,3'ünün tüm spor aletleri ile beden eğitimi derslerine katılmayı istedikleri tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrenci görüşlerine göre beden eğitimi derslerinin video ve televizyon destekli araçlarla işlenmesinin derse yönelik tutumları geliştireceği sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim ortamında ders araç ve gereçlerinin programın amaçlarına ulaşmasında önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Özellikle beden eğitimi derslerinin amaçlarına ulaşmasında da derslerde kullanılan araç ve gereçlerin büyük bir önemi vardır. Beden eğitimi derslerinde okulların zengin araç-gereçlere sahip olmaları öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca derslerin daha zevkli işlenmesi, ulaşılmaya çalışılan becerilere daha kolay ulaşılabilmesi için de ders araç-gereçleri oldukça önemlidir. Ülkemizde yapılan okul sporlarında finallere kalan sporcu ve takımların öğrenim gördükleri okullarda genellikle spor salonları ile yeterli araç-gereç bulunduğu tespit edilmiştir (Erhan ve Tamer, 2009).

Öğrencilerin eğitim ortamında yeterli spor tesisi olmadan beden eğitimi dersi işlemeleri öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarının yanında, genel olarak spora bakış açılarını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Çünkü spor dallarına yönelik tesis ve malzemelerin yetersiz olması, söz konusu spor dalının belirli bir bölgede yaygınlaşmasını, spora katılımın artmasını ve insanların düzenli spor yapma alışkanlıkları kazanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda da spor saha ve malzemelerinin yetersiz olmasının spora katılım önündeki engellerden birisi olduğu vurgulanmıştır (Şahin, 2007; Gökdoğan, 2007).

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%56,4) soğuk hava şartlarının spor yapmaya engel bir unsur olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bunun yanında soğuk havaların spor yapmaya engel olmadığını düşünen öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının soğuk havaların spor yapmaya engel olduğunu düşünen öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun spor yapmaları ve sporu sevmelerinin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmada beden eğitimi öğretmenin öğrenciye yaklaşımı, okulun spor tesisi ve malzemelerinin olması ve öğrencilerin diğer arkadaşları ile ilişkilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Gençlerin spora yönelmesine etki eden diğer bir unsur yakın çevre ve arkadaş çevresidir. Arkadaş çevresi gençlerin spora yönlendirme konusunda olumlu etkiye sahip olduğu gibi bazı durumlarda arkadaş ve yakın çevrenin olumsuz yönlendirmeleri gençlerin spora katılımlarını engellemektedir (Kazak, 2007). Bu kapsamda iyi bir arkadaş çevresine sahip olan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca yeterli spor tesis, araç ve gereçlerinin bulunması/bulunmaması (Erhan ve Tamer, 2009 Aybek ve diğerleri, 2012) veya öğretmenlerin beden eğitimi derslerindeki davranış ve yaklaşımlarının (Başer, 2009) öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarını etkileyen unsurlar olduğu belirtilmiştir. Taşğın ve Tekin (2009) tarafından yapılan çalışmada hem ilköğretim hem de ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında bazı farklılıklar olduğu tespit edilmiş, bu sonucun ortaya çıkmasında öğretmen tutumlarının veya öğretmen ile öğrenci arasındaki etkileşimin etkili olduğu savunulmuştur. Rikard ve Banville (2006) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen davranışlarının öğrencilerin derse yönelik tutum ve davranışlarını etkilediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin büyük bir bölümünün düzenli spor yapma alışkanlığı bulunduğu, öğrencilerin genel olarak beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, yaş gruplarına ve ailelerinin ekonomik gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin herhangi bir spor kulübünde lisanslı olarak spor yapması, ailesinde spor yapan ebeveyn bulunması, ders başarı düzeyleri, yeterli tesis ve araç-gereç bulunma durumu, arkadaşlar arası ilişkiler ve öğretmen davranışlarının öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ve literatürde yer alan benzer araştırma sonuçları dikkate alınarak şu önerilerde bulunulabilir;

5.2 ÖNERİLER

- 1.İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha iyi ve daha ayrıntılı olarak anlaşılması için daha geniş örneklem grupları ile yeni araştırmalar yapılabilir.
- 2.İlköğretim öğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumlar ile çeşitli zihinsel ve bilişsel unsurlar arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan araştırmalar yapılabilir. Örneğin; ilköğretim öğrencilerinde beden algısı, sosyal fiziksel kaygı, benlik saygısı, özgüven düzeyi vb. özellikler ile beden eğitimi dersine yönelik tutum arasındaki ilişki incelenebilir.
- 3.İlköğretim öğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumları olumsuz yönde etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan çalışmalar yapılabilir. Elde edilen bulgular ile ilköğretim öğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutumları olumsuz yönde etkileyen unsurların en aza indirilmesi için gerekli resmi ve yasal düzenlemeler yapılabilir.
- 4.İlköğretim öğrencilerinde beden eğitimi ders içeriklerinin ve mevcut ders müfredatının öğrenci tutumlarını nasıl etkilediğine dair yeni araştırmalar yapılabilir. Elde edilen bulgular ile öğrencilerin ders içerikleri ve müfredat nedeniyle tutumlarını olumsuz yönde etkileyen unsurlar belirlenebilir. Böylece ders programları ve ders müfredatı öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını arttıracak şekilde yeniden düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. T. ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
- Akman, M., Tüzün, S. ve Ünalın, P. C. (2012). Adolesanlarda Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Durumu. *Nobel Med.*, 8 (1), 24-29.
- Aksoy, R., Bakış, M. ve Ünveren, M. (2012). *Spor Sosyolojisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aksoydan, E. ve Çakır, N. (2011). Adölesanların Beslenme Alışkanlıkları, Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Vücut Kitle İndekslerinin Değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 53, 264-270.
- Akyıldız, S. (2013). Milli Eğitim Sisteminin Yapısı ve İşleyişi. *Eğitim Bilimine Giriş*. H. Özmen ve D. Ekiz (Editörler). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alparlan, S. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim Kurumları İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrenci Ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş Ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ayas, A. (2013). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. *Eğitim Bilimine Giriş*. Editörler; H. Özmen ve D. Ekiz (Editörler). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aybek, A., İmamoğlu, O. ve Taşmektepligil, M.Y. (2012). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Ve Ders Dışı Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-59.
- Aytan G. C. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bal, E. (2010). *İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Dersinin Yapılmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici ve Öğretmenlerin Rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balyan, M., Balyan, Y. B. ve Kiremitçi O. (2012). Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Öz yeterlik Düzeylerine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.
- Başar, E. (2007). *Türkiye'deki Eğitimin Tarihsel Gelişimi*. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Editörler). İkinci Baskı. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Başer, S. A. (2009). *Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Derse Karşı Olan Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozdemir, R. (2012). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersinde Karşılaştıkları Problemlere Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Bulut, A. (2006). *9.Sınıf Matematik Dersi 2005 Öğretim Programının Değerlendirme Boyutuna Dair Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, A. (2014). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. 2 Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Carrel, A. L., Clark, R. R., Peterson, S. E., Nemeth, B. A., Sullivan, J. and Allen, D. B. (2005). Improvement of Fitness, Body Composition, And Insulin Sensitivity In Overweight Children In a School-Based Exercise Program: A Randomized, Controlled Study. *Archives of pediatrics & Adolescent Medicine*, 159, 963-968.
- Ceylan, R. (2008). *İlköğretimde: Beden Eğitimi Dersinin, Takiben Yapılan Diğer Derslerde Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisinin Araştırılması (Kütahya İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.
- Chung, M. H. and Phillips, D. A. (2002). The Relationship Between Attitude Toward Physical Education and Leisure-Time Exercise in High School Students. *Physical Educator*, 59(3), 126-38.
- Clement D., Brooks D., and Wilmoth B., (2009). Parental Attitudes Towards Physical Activity: A Preliminary Analysis. *Fitness Society of India*, 5(2),1-11.
- Çamlıca, C. (2008). *Ortaöğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri (Ankara Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, Z. ve Pulur, A. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı*,115-121.
- Datar, A. and Sturm, R. (2004). Physical Education In Elementary School And Body Mass Index: Evidence From The Early Childhood Longitudinal Study. *American Journal of Public Health*, 94(9), 1501-1506.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2007). *Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar*. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Editörler). İkinci Baskı. Ankara:Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirhan, G. (2006). *Spor Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Devecioğlu, S. ve Sarıkaya, M. (2006). Sporcu Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Değişkenler Işığında Profillerinin Belirlenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 301-314.
- Digelidis, N., Papaioannou, A., Lapidis, K., Christodoulidis, T. (2003). A one-year intervention in 7th grade physical education classes aiming to change motivational climate and attitudes towards exercise. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(3), 195-210.
- Doğan, N. (2011). *Niğde İlinde Bulunan Farklı Statüdeki Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ve Fiziksel Uygunluk Düzeylerinin Araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.
- Efe, M, Öztürk, F, Koparan, Ş. ve Şenışık Y. (2008). 14-16 Yaş Grubu Erkeklerde Voleybol Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi ve Atılganlık Üzerine Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 69-77.
- Eken, D. (2008). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Ekici, S., Bayrakdar, A. ve Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829-839.
- Erden, M. (2012). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Yedinci Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erhan, S. E. ve Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu Bölgesi İlköğretim Ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi İçin Gereken Tesis Araç-Gereç Durumları İle Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. Alkım Yayınevi. İstanbul.
- Filiz, K. ve Pepe, K. (16-19 Kasım 2005). Burdur İlinde Spora Katılımın Sosyo Ekonomik Boyutunun Araştırılması. *I. Burdur Sempozyumu Bildiri Kitapçığı*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Flintoff, A. and Scraton, S. (2001). Stepping into active leisure? Young Women's Perceptions of Active Lifestyles And Their Experiences of School Physical Education. *Sport, Education and Society*, 6(1), 5-21.
- Flores, J., Salguero, A. and Marquez, S. (2008). Goal Orientations And Perceptions of The Motivational Climate İn Physical Education Classes Among Colombian Students. *Teaching And Teacher Education*, 24(6), 1441-1449.
- Geri, S. (2013). Kırgızistan'daki Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Servis Dersine Tutumları İle Akademik Motivasyonlarının İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 31-46.
- Gökdoğan, D. (2007). *Kahramanmaraş İlindeki Öncelikli Spor Branşlarının Tespiti İle Bu Branşların Seçimine Etki Eden Sebeplerin Araştırılması ve Kitle Sporunun Yaygınlaşması Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülay, O. (2008). *Ortaöğretim 9. Sınıf Beden Eğitimi Dersinde, İşbirlikli Oyunların Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Gümüş, H., Bulduk, S. ve Akdevelioğlu, Y. (2011). Yetiştirme Yurtlarında Kalan Adölesanların Beslenme Ve Fiziksel Aktivite Durumlarının Vücut Kompozisyonları İle İlişkinin Saptanması. *International Journal Of Human Sciences*, 8(1), 785-808.
- Gürbüz, A. (2011). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürbüz, A. ve Özkan, H. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği). *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(2), 78-89.
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L. D., Culverhouse, T. and Biddle, S. J. H. (2003). The Processes by Which Perceived Autonomy Support in Physical Education Promotes Leisure-Time Physical Activity Intentions and Behavior: A Trans-Contextual Model. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 784-795.

- Hassandra, M., Goudas, M. and Chroni, S. (2003). Examining Factors Associated With İntrinsic Motivation In Physical Education: A Qualitative Approach. *Psychology of Sport And Exercise*, 4(3), 211-223.
- Heper, E. (2012). Spor Bilimleri İle İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. *Spor Bilimlerine Giriş*. H. Ertan (Editör). Birinci Baskı. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Hergüner, G. (1991). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü Ve Önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 87-91.
- Hergüner, G. (1992). Eğitim – Spor İlişkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 59-62.
- Hergüner, G., Arslan, S. ve Ayan, S. (2004). İlköğretim 1. Kademe Beden Eğitimi Öğretmeni İhtiyacı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 2-3.
- Hoşgörür, V. ve Taştan, N. (2007). *Eğitimin İşlevleri*. (Ö. Demirel ve Z. Kaya (Editörler). İkinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Hünük, D. (2006). *Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti Ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- İmamoğlu, C. (2011). *Aktif Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. Beşinci Baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Kamtsios, S. and Digelidis, N. (2008). Physical Activity Levels, Exercise Attitudes, Self-Perceptions And BMI Type Of 11 To 12-Year-Old Children. *Journal of Child Health Care*, 12(3), 232-240.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Kara, B., Hatun, Ş., Aydoğan, M., Babaoğlu, K. ve Gökalp, A. S. (2003). Kocaeli İlindeki Lise Öğrencilerinde Sağlık Açısından Riskli Davranışların Değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46(1), 30-37.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma Modelleri: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf Ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kasap, H. (1997). *Beden Eğitimi*. Morpa Spor Ansiklopedisi. 1. Baskı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kavas, E. (2013). Demografik Değişkenlere Göre Dini Tutum. *Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-20.
- Kazak, Ö. O. (2007). *9-14 Yaşındaki Çocukların Spora Katılım Nedenlerinin Değerlendirilmesi (Kütahya İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılkaya, A. (2009). *Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Koca, C., Aşçı, F. H. and Demirhan, G. (2005). Attitudes Toward Physical Education And Class Preferences Of Turkish Adolescents In Terms Of School Gender Composition. *Adolescence*, 40(15), 365-375.
- Küçük, V. ve Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-141.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mirzeoğlu, N. (2003). Spor Bilimlerinin Tarihsel Temelleri. *Spor Bilimlerine Giriş*. N. Mirzeoğlu (Editör). Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Mosston, M. and Asworth, S. (2004). *Beden Eğitimi Öğretimi*. (Çev. E. Tüzemen). Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Ntoumanis, N. (2001). A Self Determination Approach To The Understanding Of Motivation In Physical Education. *British Journal of Educational Psychology*, 71(2), 225-242.
- Ölmez, E. (2010). *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecine sporun etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbakır, İ. (2006). *Sivas İli Özel ve Devlet İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Bakış Açıları ve Beklentilerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, R. (2011). Genel ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Pehlivan, Z. (4-6 Kasım 2010). Okullar Arası Spor Yarışmalarına Katılanların Spor Bırakma Ve Devam Etme Nedenleri. *XI. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitapçığı*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Rikard, L. G. and Banville D. (2006). High School Student Attitudes About Physical Education. *Sport, Educational and Society*, 11(4), 385-400.
- Shropshire, J., Carroll, B. And Yim, S. (1997). Primary School Children's Attitudes To Physical Education: Gender Differences. *European Journal of Physical Education*, 2(1), 23-38.
- Sproule, J., John Wang, C. K., Morgan, K., McNeill, M. and McMorris, T. (2007). Effects of Motivational Climate In Singaporean Physical Education Lessons On Intrinsic Motivation And Physical Activity Intention. *Personality and Individual Differences*, 43, 1037-1049.
- Stratton, G. and Mullan, E. (2005). The Effect of Multicolor Playground Markings on Children's Physical Activity Level During Recess. *Preventive Medicine*, 41, 828-833.
- Şahin, M., Yetim, A. Z. ve Çelik, A. (2012). Psikolojik Sağlamlığın Gelişiminde Koruyucu Bir Faktör Olarak Spor ve Fiziksel Aktivite. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 373-380.
- Şahin, H. M. (2006). *Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Şahin, M. (2007). *Karaman İlindeki Öncelikli Spor Branşlarının Tespiti İle Branşların Seçimine Etki Eden Sebeplerin Araştırılması ve Kitle Sporunun Yaygınlaşması Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, M. (2009). *Spor Ahlakı ve Sorunları*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Şimşek, F., Ulukol, B., Berberoğlu, M., Gülnar, S. B., Adıyaman, P. ve Öcal, G. (2005). Ankara'da Bir İlköğretim Okulu Ve Lisede Obezite Sıklığı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 58(4), 163-166.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Üçüncü Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Şişman, M. (2012). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Beşinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Taşgın, Ö. ve Tekin, M. (2009). Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O. ve Kılıcıgil, E. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147.
- Trudeau, F. and Shephard, R. J. (2005). Contribution of School Programmes To Physical Activity Levels And Attitudes In Children And Adults. *Sports Medicine*, 35(2), 89-105.
- Ünlü, H. ve Aydos, L. (2007). Öğretmen Görüşlerine Göre; Beden Eğitimi Derslerinde Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81.
- Üresin, B. (2012). *Beden Eğitimi Derslerinde Uygulanan Bireysel Rekabetçi ve İşbirlikçi Hedef Yönelimlerinin İlköğretim 2 Kademesinde Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Wallhead, T. L. and Ntoumanis, N. (2004). Effects of a Sport Education Intervention on Students' Motivational Responses in Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 23, 4-18.
- Williams, A. and Bedward, J. (2001). Gender, Culture and the Generation Gap: Student and Teacher Perceptions of Aspects of National Curriculum Physical Education. *Sport, Education and Society*, 6(1), 53-66.
- Yıldırım, F. ve Öztürk, B. K. (2009). Türkçe Dersi Öğretim Programının Ölçme Değerlendirme Ögesi Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(37), 92-108.
- Zeng H. Z., Hipscher M. and Leung R. W. (2011). Attitudes of High School Students toward Physical Education and Their Sport Activity Preferences. *Journal of Social Sciences*, 7(4), 529-537.
- Zengin, S. (2013). *Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri İle Benlik Saygılarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ek-1: Veri Toplama Materyali

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yaş:..... **Boy:** ..... **Ağırlık:** ..... **Cinsiyeti:** ( ) Erkek ( ) Kadın

1)Düzenli spor yapıyor musunuz?

a)Evet b)Hayır

2)Herhangi bir takımda sportif müsabakalara/maçlara katılıyor musunuz?

a)Evet b)Hayır

3)Babanızın mesleği nedir?

a)Memur b)İşçi c)Doktor d)Polis e)Öğretmen f)Akademisyen g)Mühendis
h)Serbest Meslek ı)Esnaf i)İş adamı j)Diğer (Belirtiniz).....

4)Annenizin mesleği nedir?

a)Memur b)İşçi c)Doktor d)Polis e)Öğretmen f)Akademisyen g)Mühendis
h)Serbest Meslek ı)Esnaf i)İş kadını j)Ev hanımı k)Diğer
(Belirtiniz).....

5)Annenizin Eğitim Durum nedir?

a)Okur-Yazar Değil b)Okur-Yazar c)İlkokul d)Ortaokul e)Lise
f)Üniversite g)Lisansüstü

6)Babanızın eğitim durumu nedir?

a)Okur-Yazar Değil b)Okur-Yazar c)İlkokul d)Ortaokul e)Lise
f)Üniversite g)Lisansüstü

7)Babanız sporla yakından ilgilenir mi?

a)Evet b)Hayır

8)Anneniz sporla yakından ilgilenir mi?

a)Evet b)Hayır

9)Ailenizin gelirini nasıl değerlendirirsiniz?

a)Çok kötü b)Kötü c)Normal d)İyi e)Çok İyi

10)Ders başarınızı nasıl değerlendirirsiniz?

a)Çok kötü b)Kötü c)Normal d)İyi e)Çok İyi

11)Babanız düzenli spor yapar mı?

a)Evet b)Hayır

12)Anneniz düzenli spor yapar mı?

a)Evet b)Hayır

13)Dershaneye gidiyor musunuz?

a)Evet b)Hayır

14)Ortaöğretime geçiş sınavlarını nasıl değerlendirirsiniz?

a)Hiç önemli değil b)Önemli değil c)Kararsızım d)Önemli e)Çok önemli

15)Beden eğitimi öğretmeninizin size karşı davranışları Beden Eğitimi Dersi'ne karşı tutumunuzu nasıl etkiler?

a)Olumlu etkiler b)Olumsuz etkiler c)Etkilemez

16)Okulunuzda spor tesisleri (salon, saha vb) ile malzeme (top, file, kale vb) olması Beden Eğitimi Dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?

a)Olumlu etkiler b)Olumsuz etkiler c)Etkilemez

17)Okulunuzda spor tesisleri (salon, saha vb) ile malzeme (top, file, kale vb) olmaması Beden Eğitimi Dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?

a)Olumlu etkiler b)Olumsuz etkiler c)Etkilemez

18)Arkadaşlarınızla ilişkileriniz beden eğitimi dersine karşı tutumunuzu nasıl etkiler?

a)Olumlu etkiler b)Olumsuz etkiler c)Etkilemez

19)Okulunuzda yeterince spor tesisi-malzeme var mı?

a)Var b)Yok

20)Soğuk hava koşulları spor yapmanıza engel oluyor mu?

a)Evet b)Hayır

BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümle için karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsunuz, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

Anketimize ad-soyadı ya da sizi belirtecek herhangi bir ifade yazmayınız.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymama sağlıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığımı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24. Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25. Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığımı daha iyi koruyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29. Üniversiteye giriş sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
32. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
33. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
34. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
35. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZGEÇMİŞ

Özkan KESKİN;01.03.1984 tarihinde Bursa'da doğdu.İlköğrenimini Zafer İlköğretim okulunda,Lise öğrenimini ise Yıldırım Ticaret Meslek Lisesinde tamamladı.2002 yılında Sakarya Üniversitesi,Eğitim Fakültesi,Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünü kazandı ve 2006 yılında mezun oldu.Aynı yıl Sakarya Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı ve Siirt Pervari Atatürk Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği görevini yürütmeye başladı.Daha sonraki yıllarda Şanlıurfa Hilvan Gölcük İlköğretim Okulunda, Sakarya Arifiye Çok Programlı Lisesinde çalıştı ve halen Arifiye Üzeyir Garih Ortaokulunda görevini sürdürmektedir.